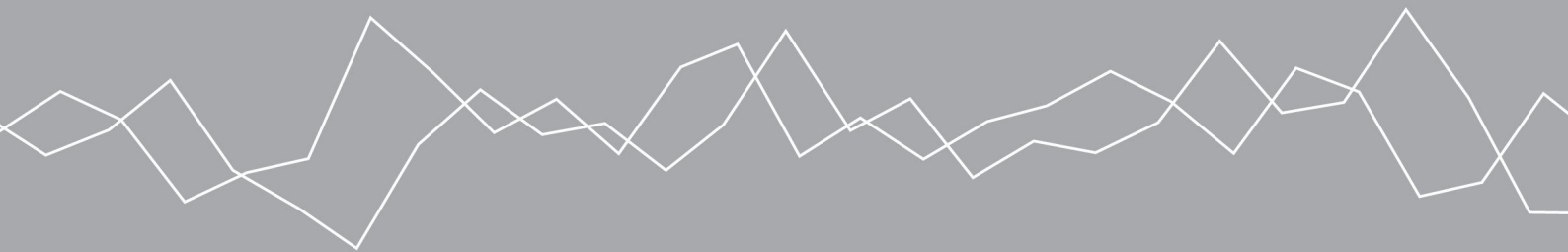

Studie & Werk 2020

seo economisch onderzoek

Amsterdam, juni 2020
In opdracht van Elsevier Weekblad

Studie & Werk 2020

De arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-alumni

Paul Bisschop
Jelle Zwetsloot

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2020-46

ISBN 978-90-5220-077-4

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2020 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Samenvatting

De coronacrisis deed zijn intrede tegen een achtergrond van een uitstekende arbeidsmarkt voor startende hbo'ers en wo'ers: hbo- en wo-alumni die eind 2018 de arbeidsmarkt opkwamen hadden sneller een omvangrijke, goedbetaalde baan en een vast contract dan eerdere afstudeercohorten. Door een relatief hoge inflatie bleef het reële startersloon stabiel. De starterspositie hangt net als in eerdere jaren sterk samen met de gevolgte opleiding.

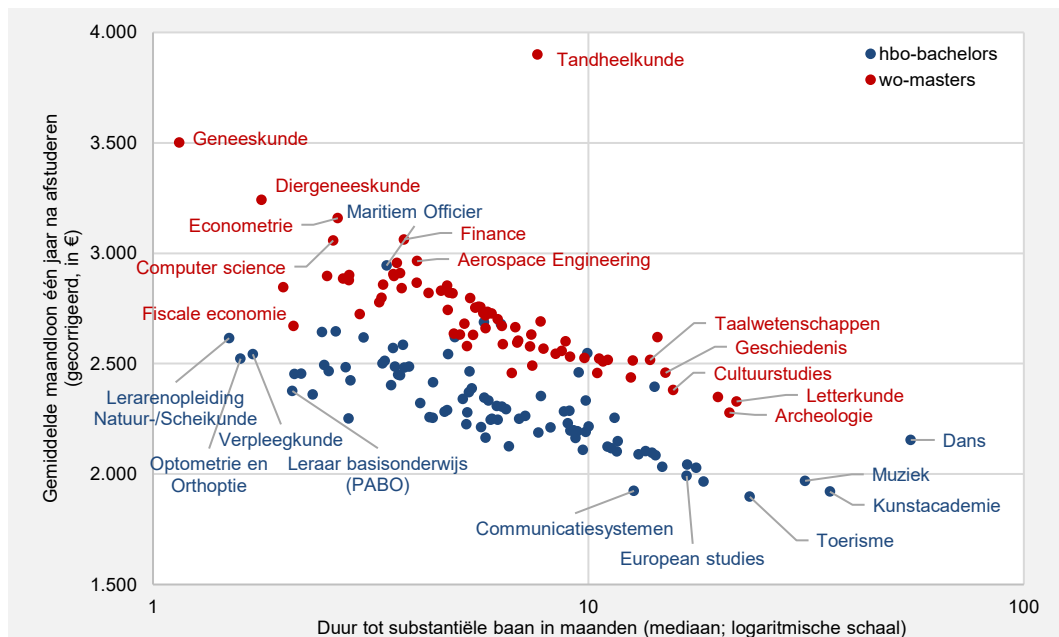
Gezond de crisis in

In 2017-2018 is het aantal afgestudeerden in het hoger onderwijs verder gestegen. Ruim 70 duizend hbo'ers en 45 duizend wo'ers studeerden af aan (bekostigde) opleidingen op Nederlandse hogescholen en universiteiten. Het afstudeermoment was gunstig: in 2018 en 2019 stonden werkgevers te springen om personeel. Dat uit zich in een grotere baankans, een kortere duur tot een substantiële baan en sneller een vast contract ten opzichte van het cohort dat in 2016-2017 afstudeerde. Het reële loon is gelijk gebleven, door een relatief hoog inflatiecijfer.

Opleidingsverschillen traditioneel groot

Zoals ieder jaar hangt de startpositie op de arbeidsmarkt sterk samen met de opleidingsrichting. Een sterke positie met een baan in loondienst is weggelegd voor alumni van zorgopleidingen, lerarenopleidingen en enkele economische en technische opleidingen zoals Econometrie (wo) en Computer science (wo; zie Figuur S. 1). Aan de andere kant van het spectrum bevinden zich opleidingen in de richtingen Taal en communicatie en Kunst- en cultuur, met een betrekkelijk lange duur tot een substantiële baan en een laag gemiddeld maandloon. Ook afgestudeerden Toerisme (hbo) hebben een relatief zwakke startpositie. Ten opzichte van vorige cohorten zijn er weinig verschillen in de verhoudingen. Wel zorgwekkend is dat opleidingen die (normaliter) een relatief zwakke startpositie bieden ook grotendeels opleiden voor banen in sectoren die grote klappen krijgen door de coronacrisis (cultuur, toerisme).

Figuur S. 1 Grote verschillen tussen opleidingen in startpositie op de arbeidsmarkt

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

De ene zelfstandige is de andere niet

Een aantal hbo- en wo-opleidingen brengen relatief veel zelfstandig ondernemers voort. Ook voor deze groep was de markt gunstig in 2019, al blijven grote verschillen in inkomsten tussen opleidingen bestaan. Startende zelfstandigen van de opleiding Tuinbouw en akkerbouw (hbo) hebben een jaarinkomen van gemiddeld meer dan 46 duizend euro, terwijl zelfstandigen die Dans (hbo) of aan de kunstacademie (hbo) hebben gestudeerd het moeten doen met een jaarinkomen van gemiddeld minder dan 20 duizend euro. Bij wo-afgestudeerden zijn de verschillen nog groter: afgestudeerde tandheelkundigen met een eigen praktijk verdienen het eerste jaar na afstuderen gemiddeld 66 duizend euro per jaar, afgestudeerde letterkundigen net meer dan 20 duizend euro.

Afgestudeerden met migratieachtergrond minder snel een substantiële baan

De startpositie op de arbeidsmarkt is sterk gecorreleerd met de gevolgde opleiding, persoonskenmerken spelen een kleinere rol. Tegelijkertijd zijn er bepaalde groepen waarbij de aansluiting naar de arbeidsmarkt minder gunstig verloopt. Internationale afgestudeerden en afgestudeerden met een migratieachtergrond vinden minder snel een substantiële baan dan afgestudeerden zonder migratieachtergrond. Indien men een baan gevonden heeft, verschilt het salaris van afgestudeerden met een migratieachtergrond dan weer weinig van dat van afgestudeerden zonder migratieachtergrond. Verder volgt uit analyses dat een relevante bijbaan en een stage samenhangen met een snellere duur tot een substantiële baan, met name bij wo-afgestudeerden. Het loonverschil tussen mannen en vrouwen (uit het cohort 2008-2009) loopt op: een jaar na afstuderen verdienen vrouwen gemiddeld 0 tot 3 procent minder dan mannen, tien jaar na afstuderen gemiddeld 6 tot 7 procent minder.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hbo'ers en wo'ers	3
2.1 Aantal afgestudeerden.....	3
2.2 Inkomenssituatie.....	4
2.3 Salaris.....	7
2.4 Duur tot een substantiële baan	9
2.5 Vast dienstverband.....	11
3 Verschillen tussen opleidingen	15
3.1 Salaris.....	15
3.2 Duur tot een substantiële baan	23
3.3 Vast dienstverband.....	27
4 Verschillen tussen afgestudeerden	31
4.1 Inkomsten uit loondienst	31
4.2 Duur tot de eerste substantiële baan.....	36
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	39

1 Inleiding

De 24^e editie van Studie & Werk brengt op basis van CBS Microdata in kaart hoe de arbeidsmarkt voor afgestudeerde hbo'ers en wo'ers eruit ziet. Dit gebeurt op basis van drie indicatoren: het salaris, de kans op een vast dienstverband en de duur tot de eerste substantiële baan.

Studie & Werk brengt sinds 1997 de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden uit het hoger onderwijs in beeld. Deze rapportage presenteert de bevindingen van de 24^e editie. Sinds 2017 gebruikt Studie & Werk integrale gegevens over afgestudeerden van hbo- en wo-opleidingen via de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Door het integrale karakter van de CBS Microdata geeft Studie & Werk een compleet beeld van de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden van hbo-bacheloropleidingen en wo-masteropleidingen, inclusief de internationale studenten. Afgestudeerden die na het behalen van een hbo-bachelor of wo-master diploma verder studeren worden niet meegenomen in de analyse van de startpositie, maar wel in de analyses van de arbeidsmarktpositie op de langere termijn als zij de nieuwe studie niet afmaken.

Dit onderzoek gaat in op de arbeidsmarktsituatie van hbo'ers en wo'ers die tussen september 2017 en augustus 2018 afstudeerden. Ook bevat het de positie tien jaar na afstuderen van de afstudeerders uit 2008-2009. De arbeidsmarktsituatie is gemeten tot en met 2019. Dat betekent dat de coronacrisis op de indicatoren nog niet van invloed is geweest. Dit rapport geeft daarom een goed beeld van de arbeidsmarktpositie van hoogopgeleide starters voorafgaand aan de coronacrisis. Verschuivingen in de arbeidsmarktpositie als gevolg van de coronacrisis kunnen op zijn vroegst verwacht worden in Studie & Werk 2021.

2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hbo'ers en wo'ers

Startende hbo- en wo-alumni uit 2017-2018 vonden vaker werk en hebben sneller een goedbetaalde baan en een vast dienstverband dan starters uit voorgaande jaren. De startsalarissen zijn ook toegenomen, maar door de hoge inflatie blijft de stijging van het reëel loon beperkt. De toename van het aantal internationale studenten onder wo-alumni zet door.

Hoe staat de arbeidsmarkt voor startende hbo- en wo-afgestudeerden er voor en hoe is deze veranderd in de afgelopen jaren? Dit hoofdstuk geeft antwoord op deze vragen aan de hand van een viertal indicatoren. Achtereenvolgens worden de inkomenssituatie, het startsalaris, de duur tot een substantiële baan en de baanzekerheid besproken. Voordat wordt ingegaan op de arbeidsmarktpositie beschrijft dit hoofdstuk de ontwikkeling van het aantal afgestudeerden.

2.1 Aantal afgestudeerden

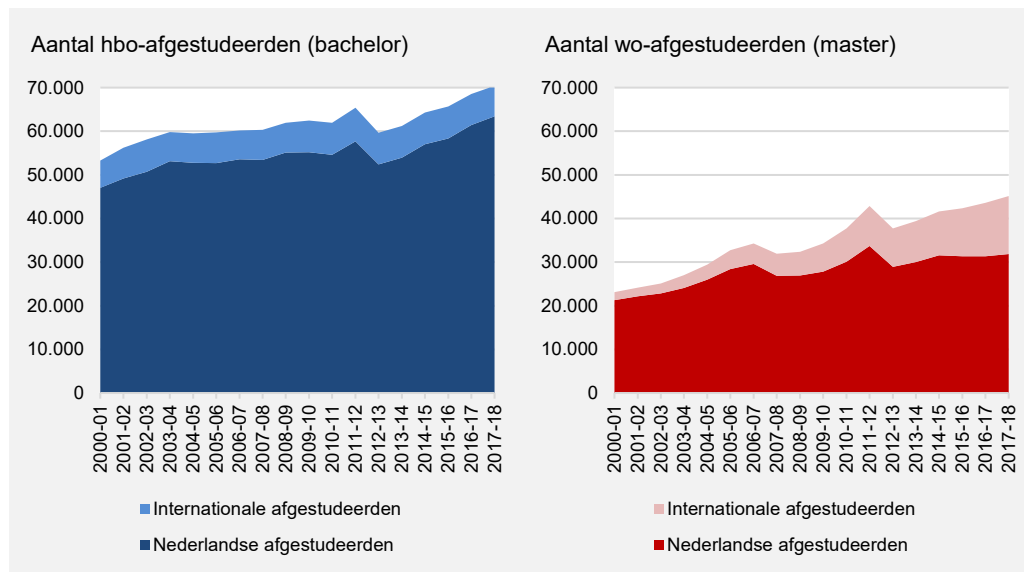
- Het aantal afgestudeerden in het hoger onderwijs is in 2017-2018 met 115 duizend uitgereikte hbo-bachelor- en wo-masterdiploma's hoger dan ooit tevoren.
- In het wo is met name het aantal internationale afgestudeerden flink toegenomen.

Het aantal hbo- en wo-afgestudeerden (van bekostigde opleidingen) is in 2017-2018 verder gestegen (Figuur 2.1). In het studiejaar 2017-2018 werden ongeveer 70 duizend hbo-bachelordiploma's uitgereikt, en ongeveer 45 duizend wo-masterdiploma's. Anders dan in het hbo wordt de toename in wo-diploma's hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename in het aantal internationale afgestudeerden.¹ Afgerond 30 procent van de wo-master diploma's gaat naar internationale studenten. Bij hbo-bachelordiploma's is dit met 10 procent lager.

---

¹ Internationale alumni zijn gedefinieerd als afgestudeerden die in het buitenland zijn geboren en waarvan beide ouders ook in het buitenland zijn geboren.

Figuur 2.1 Het aantal hbo- en wo-afgestudeerden is verder gestegen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

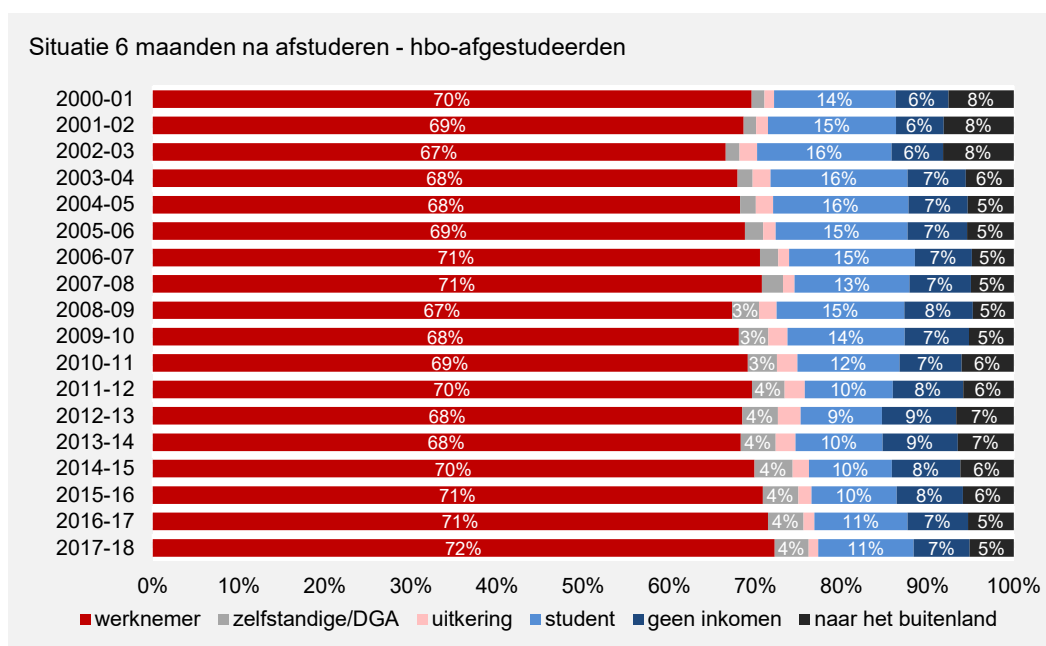
2.2 Inkomenssituatie

- Zowel Nederlandse als internationale alumni uit het cohort 2017-2018 zijn vaker binnen een halfjaar na afstuderen aan het werk (in Nederland) dan alumni uit eerdere cohorten.
- In het wo loopt het aandeel alumni dat na afstuderen naar het buitenland vertrekt gelijk op met de toename van het aandeel internationale afgestudeerden.

Voor de intrede van de coronacrisis zat de Nederlandse economie in de lift. Dat is te zien aan de inkomenssituatie van afgestudeerden uit het hbo en het wo (Figuur 2.2 en Figuur 2.4). Het aandeel afgestudeerde hbo'ers dat zes maanden na afstuderen werkzaam is in Nederland (in loondienst of als zelfstandige) is gestegen tot 76 procent.² In de afgelopen twintig jaar is dat aandeel nooit zo hoog geweest. Het aandeel dat een uitkering ontvangt of geen geregistreerd inkomen heeft is dan weer erg laag: 8 procent. In het hoogtepunt van de voorgaande crisis was dit 12 procent (cohort 2012-2013).

² De resultaten zijn afkomstig uit een multinomiale probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment ten opzichte van het moment van afstuderen (zie bijlage A). Inkomsten uit het buitenland van personen die in het buitenland wonen zijn niet bekend. Afgestudeerden die wonen in het buitenland en geen inkomsten hebben uit Nederland vallen onder de categorie 'geëmigreerd'. Dit zijn voornamelijk buitenlandse alumni.

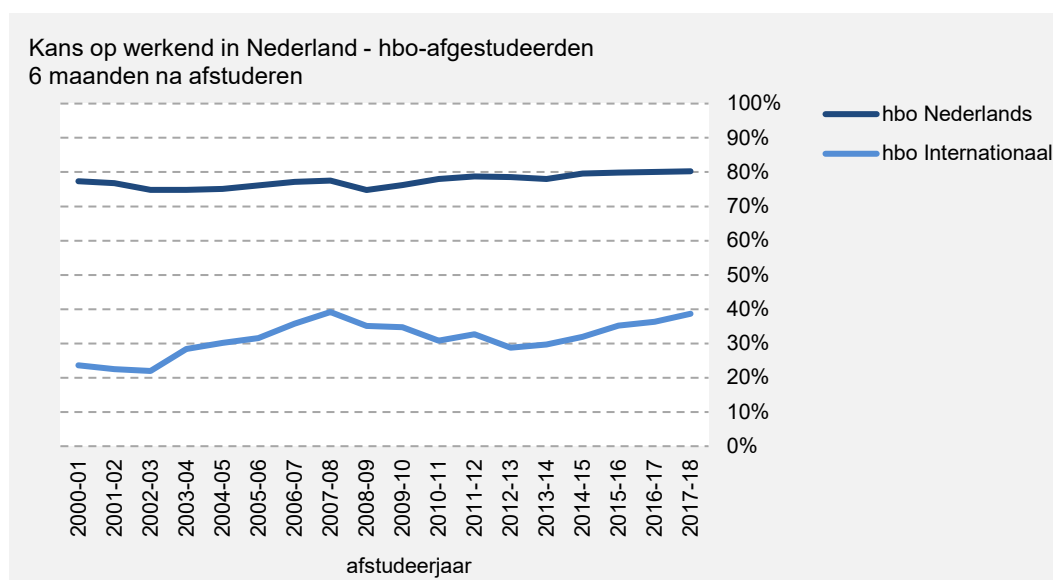
Figuur 2.2 Aandeel hbo'ers met werk binnen een halfjaar na afstuderen is vrij stabiel

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Het aandeel Nederlandse hbo-afgestudeerden dat zes maanden na afstuderen in Nederland werkt neemt licht toe, maar ligt al jaren rond de 80 procent (Figuur 2.3). Onder internationale afgestudeerden stijgt het aandeel sinds enkele jaren. Van het cohort internationale afgestudeerden 2017-2018 gaat 40 procent in Nederland aan de slag. Daarmee is het percentage op hetzelfde hoge niveau als vóór de voorgaande crisis (afstudeercohort 2007-2008).

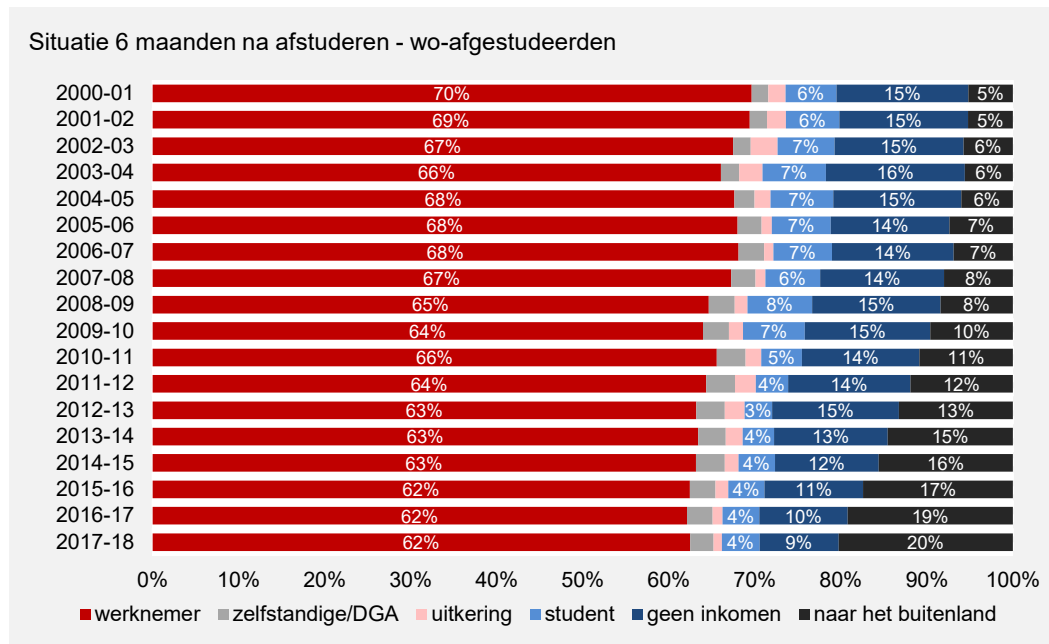
Figuur 2.3 Aandeel internationale hbo-afgestudeerden met werk in Nederland toegenomen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Het aandeel wo-afgestudeerden dat zes maanden na afstuderen in Nederland werkt is al drie jaar stabiel (65 procent; Figuur 2.4). 62 procent werkt in loondienst, 3 procent als zelfstandige. Dat komt niet doordat de baankansen van wo-alumni niet zijn gestegen, maar omdat wo-afgestudeerden steeds vaker uit het buitenland komen en de groep buitenlandse afgestudeerden minder vaak in Nederland aan de slag gaat. Immers, de kans op werk zes maanden na afstuderen is voor beide groepen gestegen en voor Nederlandse wo-afgestudeerden in de afgelopen twee decennia ook nog niet zo hoog geweest, zie Figuur 2.5.

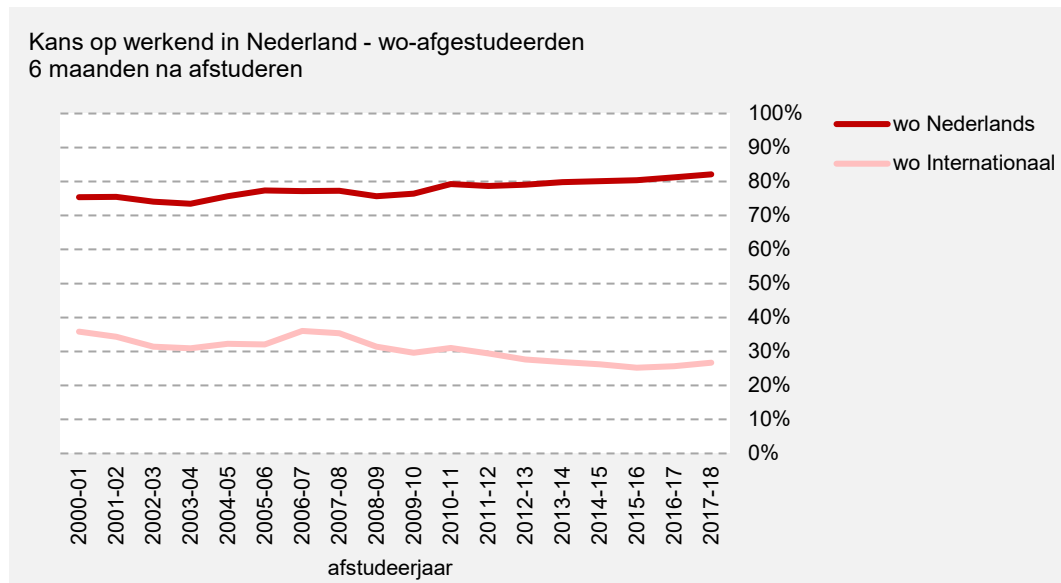
Figuur 2.4 Aandeel wo-afgestudeerden dat na afstuderen een uitkering of geen geregistreerd inkomen heeft is de afgelopen jaren gedaald

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Het aandeel wo-afgestudeerden met een uitkering of zonder geregistreerd inkomen is verder gedaald naar 10 procent. Dat aandeel is in de afgelopen achttien jaar niet zo laag geweest. Het stijgende aandeel afgestudeerden dat na afstuderen Nederland verlaat loopt in de pas met het stijgende aandeel internationale afgestudeerden.

Figuur 2.5 Zowel Nederlandse afgestudeerden als internationale afgestudeerden vinden (iets) vaker werk in Nederland

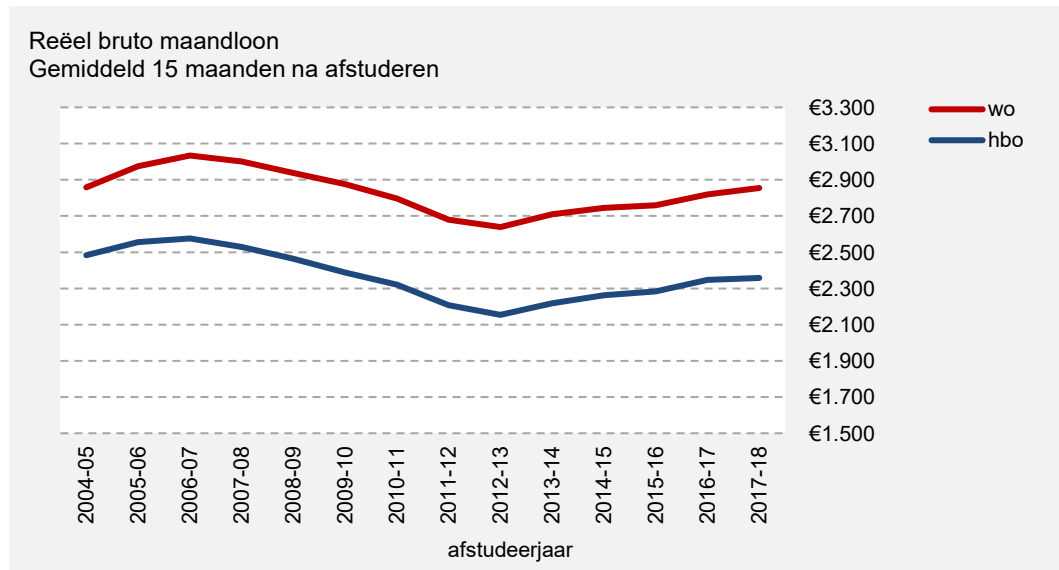
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

2.3 Salaris

- Na jaren van stijging is het reëel startsalaris voor hbo-afgestudeerden uit het cohort 2017-2018 amper toegenomen.
- Voor wo-afgestudeerden is het reëel startsalaris licht gestegen.

Het startsalaris van hbo- en wo-afgestudeerden zat de afgelopen jaren in de lift. Afgestudeerden uit het studiejaar 2017-2018 krijgen één jaar na afstuderen gemiddeld ook een hoger loon dan afgestudeerden uit het studiejaar 2016-2017, maar de stijging van het *reëel* loon is door de hoge inflatie minder hoog. Dit geldt met name voor hbo-afgestudeerden, voor wie de ontwikkeling in het loon lijkt af te vlakken (Figuur 2.6). Het verschil in startsalaris tussen hbo- en wo-afgestudeerden blijft stabiel op ongeveer 500 euro gemiddeld.

Figuur 2.6 Stijging van het reëel bruto maandloon voor hbo- en wo-starters vlakkt af

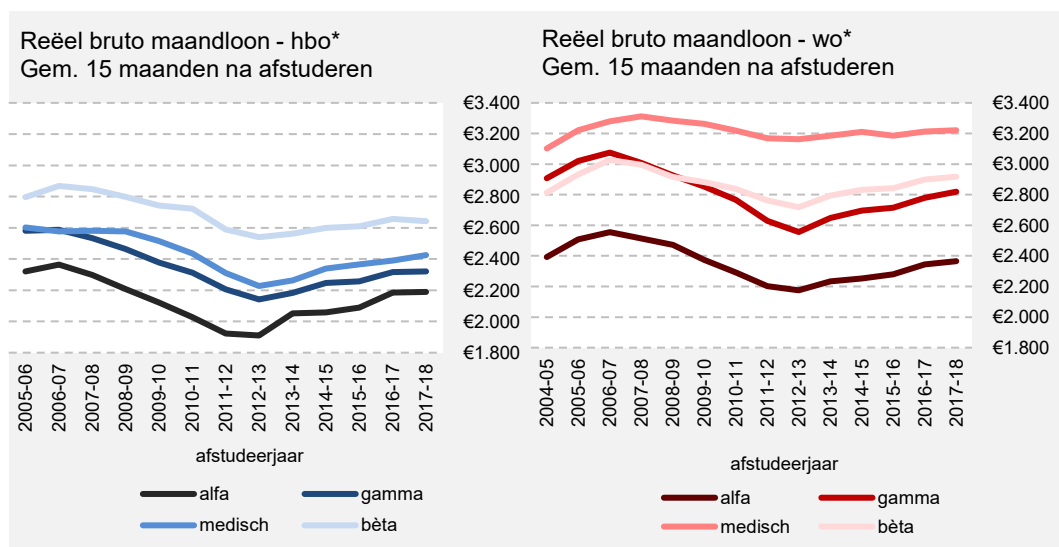

* Het maandloon is voor alle afstudeercohorten in bedragen van 2019.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

De afvlakking van het startsalaris van hbo-afgestudeerden geldt niet voor hbo-afgestudeerden die medische opleidingen hebben gevolgd. Het startsalaris van deze hbo-afgestudeerden nam het afgelopen jaar toe (Figuur 2.7). Voor hbo-afgestudeerden uit bèta-opleidingen geldt het tegenovergestelde: hun reëel bruto maandloon één jaar na afstuderen nam af. Onder wo-afgestudeerden vond de grootste stijging in startsalaris plaats onder afgestudeerden van gamma-opleidingen. Het gemiddelde startsalaris van afgestudeerden van deze opleidingen kruipt zo weer iets dichterbij het gemiddelde startsalaris van wo-afgestudeerden van bèta-opleidingen, terwijl afgestudeerden van alfa-opleidingen gemiddeld nog altijd minder verdienen. Al met al zijn de verschillen in startsalaris tussen de vier opleidingsrichtingen in het wo groter dan in het hbo.

Figuur 2.7 Het reëel bruto maandloon van recent afgestudeerden van hbo-opleidingen is stabiel gebleven

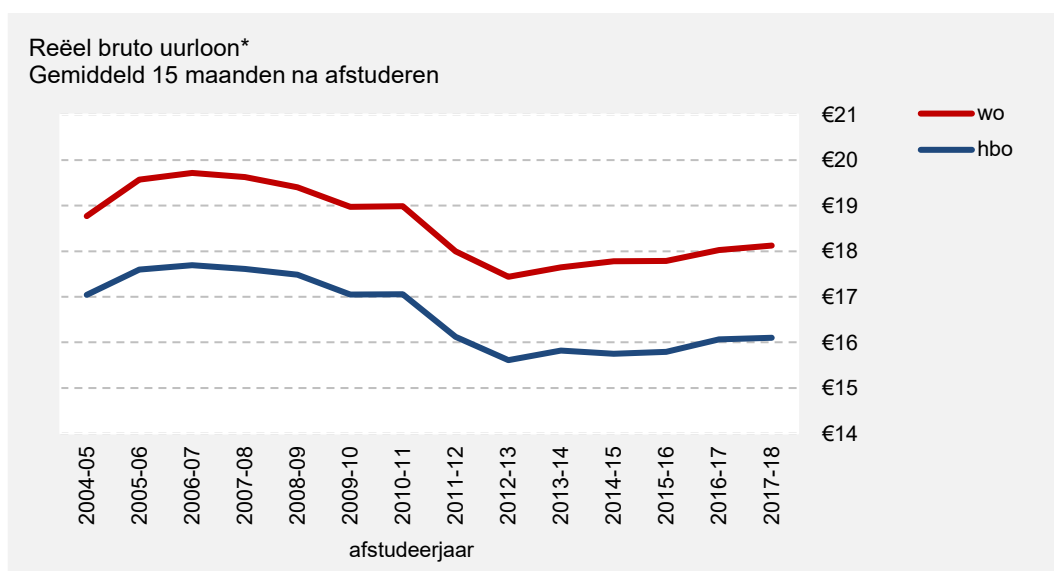
* Het maandloon is voor alle afstudeercohorten in bedragen van 2019.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

De ontwikkeling van het reëel bruto uurloon één jaar na afstuderen vertoont gelijkenis met de ontwikkeling van het reëel bruto maandloon één jaar na afstuderen (zie Figuur 2.8). Met andere woorden, alumni uit 2017-2018 maken gemiddeld niet substantieel minder of meer (contractuele) uren. Bij wo-afgestudeerden is een lichte stijging waarneembaar, bij hbo-afgestudeerden is eerder sprake van een afvlakking. De flinke daling in het reëel bruto uurloon die de afstudeercohorten vanaf 2010 doormaakten is nog niet goedgemaakt.

Figuur 2.8 Het uurloon van wo-afgestudeerden stijgt licht, dat van hbo-afgestudeerden is stabiel

* Het uurloon is voor alle afstudeercohorten in bedragen van 2019.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

2.4 Duur tot een substantiële baan

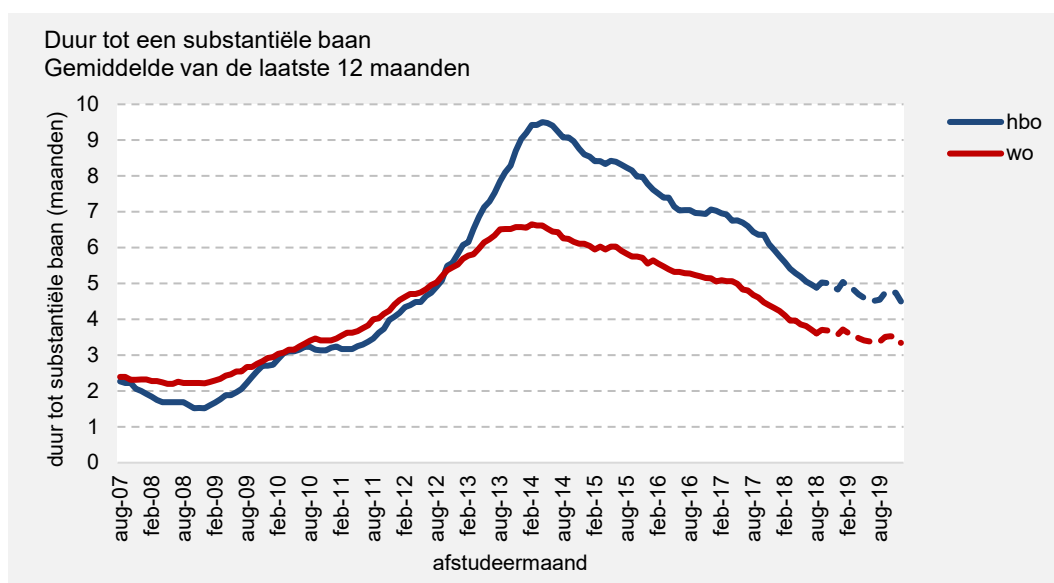
- Voor afgestudeerden van alfa-, gamma- en bèta-opleidingen is de duur tot een baan van substantiële omvang en met een substantieel salaris relatief veel afgenomen.
- Afgestudeerden van medische opleidingen vinden echter nog steeds het snelst een substantiële baan.

De zoekduur tot de eerste baan na afstuderen is een belangrijke graadmeter voor de waarde van een studie op de arbeidsmarkt. In dit hoofdstuk benaderen we de zoekduur met het aantal maanden tussen het moment van afstuderen en het moment dat de afgestudeerde in een baan belandt van een substantiële omvang en met een substantieel salaris. We noemen deze indicator de duur tot een substantiële baan.³

³ Een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst in Nederland van minimaal drie dagen per week, exclusief uitzend- en oproepcontracten, en met een salaris van minimaal 140 procent (hbo-afgestudeerden) of 150 procent (wo-afgestudeerden) van het minimum uurloon. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden.

Afgestudeerden vinden steeds sneller een substantiële baan (zie Figuur 2.9).⁴ De duur tot een substantiële baan is voor een hbo'er uit het afstudeercohort 2017-2018 doorgaans 5 tot 6 maanden. Voor een wo'er uit hetzelfde afstudeercohort is dat 4 tot 5 maanden. Naar verwachting neemt de duur tot een substantiële baan bij het cohort 2018-2019 verder af, tot het moment dat de coronacrisis uitbreekt begin 2020. Deze verwachting (stippellijn in Figuur 2.9) is gebaseerd op de verhouding tussen het aantal vacatures en de werkloosheid. De eerste effecten van de coronacrisis en de aankomende recessie op de duur tot een baan zullen naar verwachting zichtbaar zijn bij de studenten die in 2018-2019 zijn afgestudeerd en er niet in slaagden in 2019 een baan te vinden.

Figuur 2.9 Hbo- en wo-alumni uit 2017-2018 hebben sneller een substantiële baan dan de vorige generatie afgestudeerden

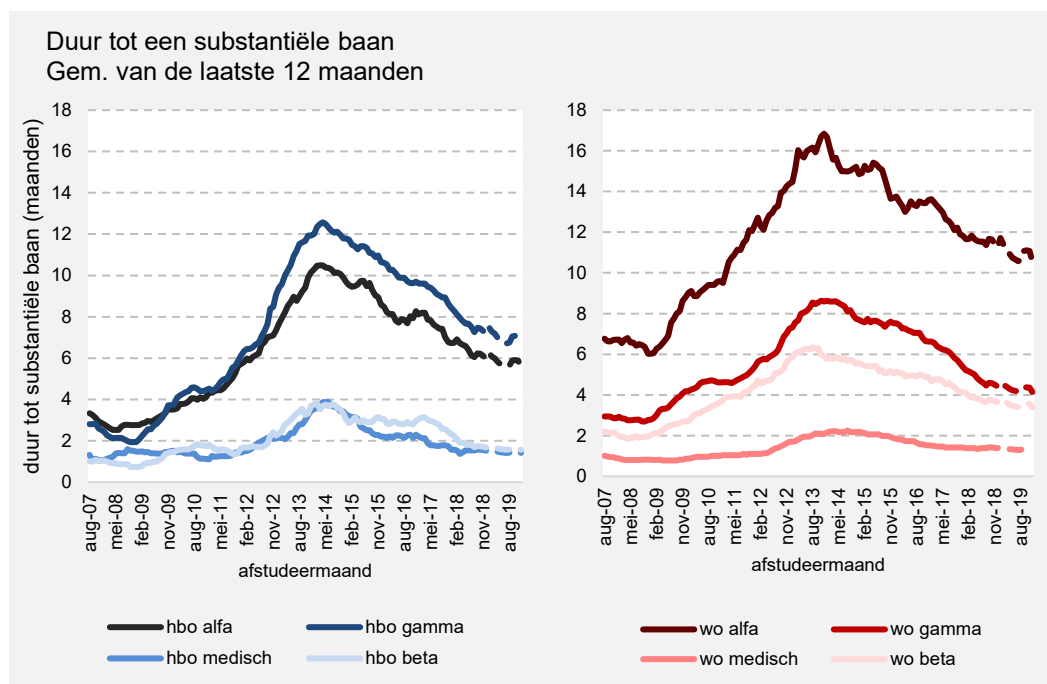

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 2.10 laat zien dat afgestudeerden van gamma- en alfa-opleidingen meer last hebben van economische crises. De duur tot een substantiële baan is voor dit type opleidingen het afgelopen jaar het snelst gedaald. Hbo-afgestudeerden van bèta- en medische opleidingen en wo-afgestudeerden van medische opleidingen vinden nog altijd het snelst een substantiële baan.

⁴ Een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst in Nederland van minimaal drie dagen per week, exclusief uitzend- en oproepcontracten, en met een salaris van minimaal 140 procent (hbo-afgestudeerden) of 150 procent (wo-afgestudeerden) van het minimum uurloon. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden.

Figuur 2.10 Duur tot een substantiële baan neemt verder af voor gamma- en alfa-opleidingen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

2.5 Vast dienstverband

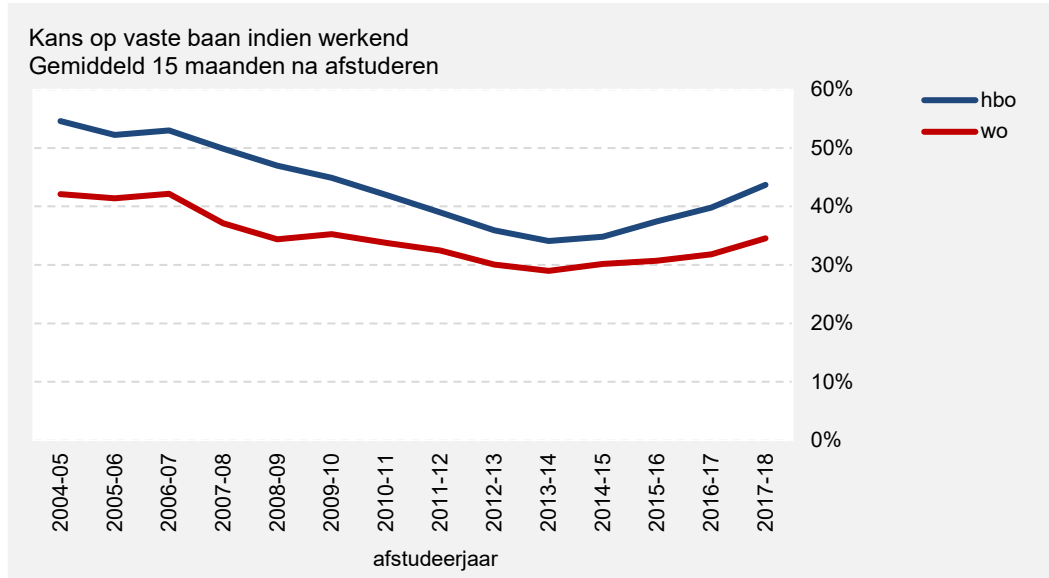
- Alumni uit 2017-2018 hebben binnen één jaar na afstuderen vaker een vast contract dan afgestudeerden uit de afgelopen jaren.
- De kans op een vast contract neemt vooral toe onder hbo-afgestudeerden en in het bijzonder onder hbo-alumni van alfa-opleidingen.

Zowel voor werkende hbo- als voor werkende wo-afgestudeerden is de kans op een vast dienstverband één jaar na afstuderen (gegeven het feit dat de afgestudeerde werk heeft) toegenomen (Figuur 2.11). Het is voor het vierde jaar op rij dat de kans op een vast dienstverband toeneemt. 44 procent van de werkende hbo-afgestudeerden uit 2017-2018 heeft één jaar na afstuderen een vast dienstverband, 35 procent van de werkende wo-afgestudeerden.

De samenhang tussen de stand van de economie en de kans op een vast dienstverband is net als bij het salaris en de duur tot een substantiële baan niet verrassend. In een krappe arbeidsmarkt hebben werknemers meer te eisen en willen bedrijven goede werknemers snel aan zich binden. Bij een ruime arbeidsmarkt hebben werkgevers juist meer onderhandelingsmacht: ze kunnen kiezen uit een groter aanbod van werkzoekenden en kunnen de beslissing om een tijdelijke contract om te zetten in een vast contract, langer uitstellen. Een andere mogelijke verklaring van de toename van het aandeel vaste dienstverbanden is de per 2016 ingevoerde Wet Werk en Zekerheid. De wet regelt dat werknemers na twee jaar in dienst te zijn (of drie tijdelijke contracten) recht hebben op een vast dienstverband, terwijl die zogenoemde 'ketenbepaling' tot en met 2015 nog drie jaar bedroeg. Met de komst van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) is die termijn per 1 januari 2020

weer teruggebracht naar drie jaar. Al met al is het allerminst zeker of de kans op een vast dienstverband ooit nog terugkeert op het niveau van vóór de voorgaande crisis. Flexibele arbeid heeft flink aan terrein gewonnen en lijkt niet meer weg te denken uit de Nederlandse economie.

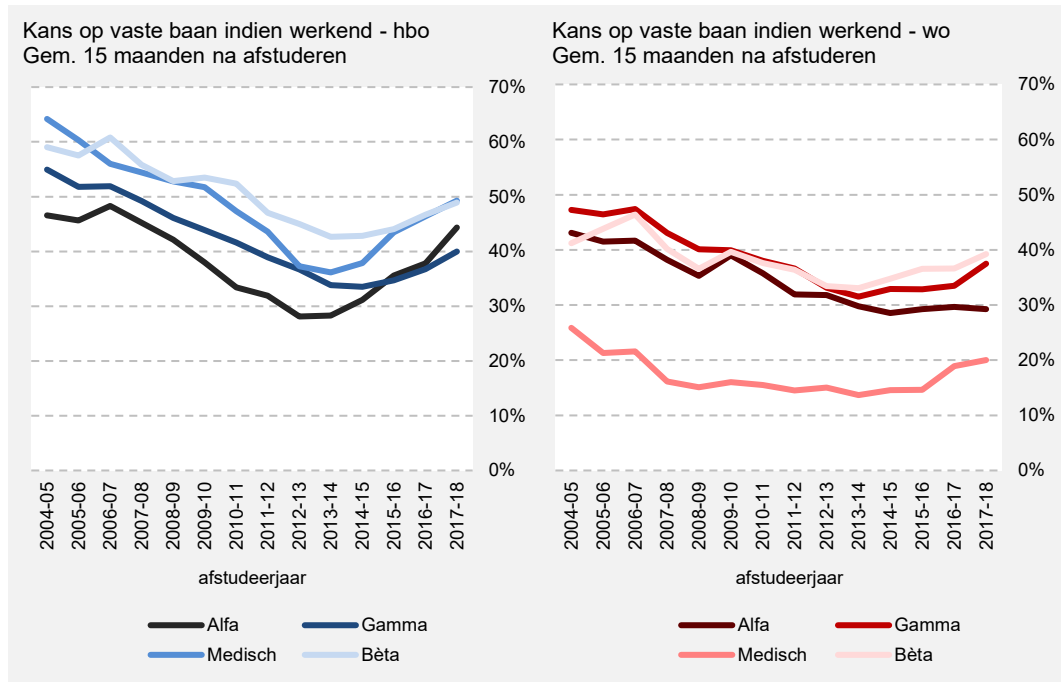
Figuur 2.11 Vooral hbo'ers hebben sneller een vast dienstverband dan in vorige jaren

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Afgestudeerden uit 2017-2018 die vóór de coronacrisis een vast contract bemachtigd hadden, hebben een relatief sterke positie. Tegelijkertijd zal een groot deel van de afgestudeerden uit 2017-2018 de coronacrisis zijn ingegaan met een tijdelijk contract. Voor hen is contractverlening of een vast contract allerminst zeker.

Figuur 2.12 Het aandeel met een vast dienstverband stijgt het snelst bij hbo-afgestudeerden alfa-opleidingen

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Voor alle hbo-opleidingsrichtingen is de kans op een vast dienstverband het afgelopen jaar gestegen, maar de stijging voor afgestudeerden van alfa-opleidingen is het grootst: van 37 procent naar 44 procent (Figuur 2.12). Bij wo-opleidingen is de stijging het grootst onder afgestudeerden van gamma-opleidingen. Voor wo-afgestudeerden uit 2017-2018 van alfa-opleidingen is de kans op een vast dienstverband gelijk aan dat van afgestudeerden uit 2016-2017. Wo-afgestudeerden die een medische opleiding afronden hebben het minst vaak een vast dienstverband één jaar na afstuderen.

3 Verschillen tussen opleidingen

Het salaris, de duur tot een substantiële baan en de kans op een vast dienstverband verschillen sterk per gevolgde opleiding. Afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische opleidingen hebben het snelst een substantiële baan. Afgestudeerden Maritiem officier (hbo) en Tandheelkunde (wo) verdienen het meest.

Dit hoofdstuk beschrijft de samenhang tussen de gevolgde opleiding en de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden. Aan bod komen het startsalaris en het salaris tien jaar na afstuderen, de duur tot de eerste substantiële baan en de kans op een vast dienstverband.

3.1 Salaris

De meeste afgestudeerden gaan na hun opleiding als werknemer in loondienst aan de slag. Deze paragraaf brengt hun salarissen en de samenhang met de gevolgde opleiding in beeld op basis van de volgende analyses: een loglineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon van starters voor de cohorten 2008-09 en 2017-18 en een loglineaire schatting van opleidingseffecten op het maandloon tien jaar na afstuderen voor het cohort 2008-09. De analyses corrigeren verder voor (observeerbare) verschillen in de samenstelling van afgestudeerden, het aantal werkdagen per week en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd. Het gevolg is dat de verschillen tussen opleidingen niet meer aan die kenmerken kunnen worden toegeschreven.

Het aandeel zelfstandigen is relatief klein, maar ongelijk verdeeld over studies. Zo werken startende afgestudeerden Muziek (hbo) of Tandheelkunde (wo) vaker als zelfstandige dan als werknemer en zijn er enkele studies die nauwelijks zelfstandigen voortbrengen. Bovenop de salarissen van werknemers in loondienst presenteert dit hoofdstuk ook de jaarinkomsten uit zelfstandigheid voor studies die relatief veel zelfstandigen voortbrengen.

Inkomsten uit loondienst (werknemers)

Figuur 3.1 tot en met Figuur 3.4 laten zien hoe de opleiding samenhangt met het bruto maandloon. De volgende resultaten vallen op:

Hbo-afgestudeerden

- Hbo-afgestudeerden van lerarenopleidingen hebben een relatief hoog startsalaris. Hetzelfde geldt voor hbo-afgestudeerden in de richtingen Zorg en Techniek. Hbo-afgestudeerden van opleidingen in de richtingen Taal en communicatie en Kunst hebben doorgaans een lager startsalaris (zie Figuur 3.1);
- Afgestudeerden van de hbo-opleiding tot Maritiem officier hebben het hoogste startsalaris. Hierna volgen de opleidingen Mondzorgkunde, Fysiotherapie en diverse lerarenopleidingen;
- Het startsalaris van hbo-afgestudeerden Toerisme is samen met dat van afgestudeerden Communicatiesystemen en Kunstacademie het laagst. Ook afgestudeerden Muziek en Leisure management verdienen relatief weinig één jaar na afstuderen;
- Tien jaar na afstuderen verdienen afgestudeerden Verloskunde (uit 2008-2009) met afstand het meest (zie Figuur 3.2), al was die voorsprong één jaar na afstuderen groter. Hbo-afgestudeerden

van opleidingen Maritiem officier, Mondzorgkunde, Technische bedrijfskunde en diverse leraaropleidingen verdienen ook tien jaar na afstuderen relatief veel. Afgestudeerden Fysiotherapie verdienen vlak na afstuderen relatief goed, maar hun salaris kent een relatief vlakke ontwikkeling;

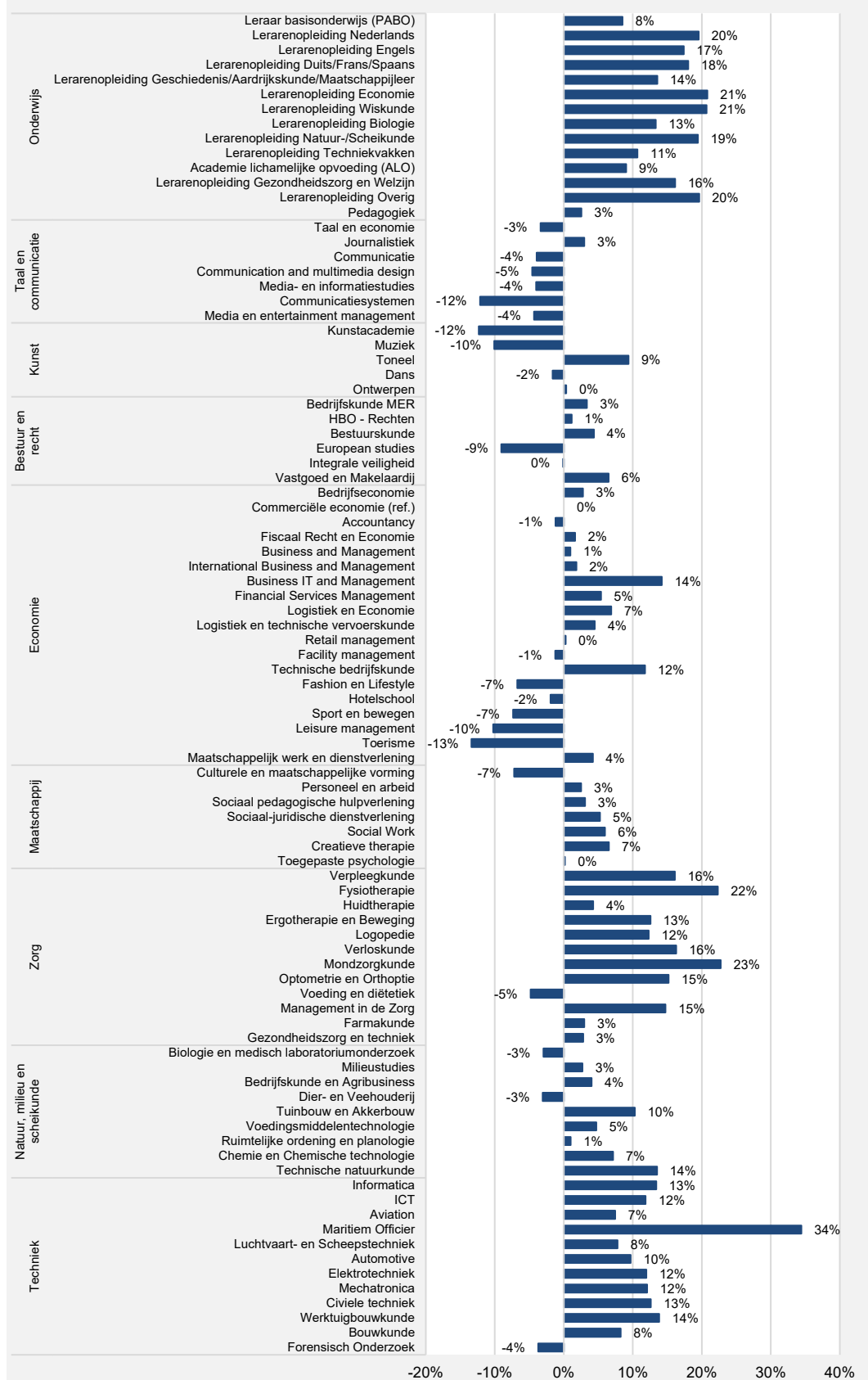
- Afgestudeerden van hbo-opleidingen Toerisme, Culturele en maatschappelijk vorming, Sociaal pedagogische hulpverlening, Huidtherapie, Dier- en veehouderij, Toneel en Media en entertainment management hebben van hbo-afgestudeerden gemiddeld het laagste maandloon tien jaar na afstuderen.

Wo-afgestudeerden

- Figuur 3.3 laat zien dat enkele wo-opleidingen in de richting Zorg de opleidingen zijn met het hoogste startsalaris. Specifiek gaat het om Tandheelkunde, Geneeskunde en Diergeneeskunde. Ook wo-afgestudeerden Econometrie verdienen één jaar na afstuderen relatief veel;
- Het startsalaris van wo-afgestudeerden in de richtingen Taal, communicatie en cultuur en Kunst, geschiedenis en filosofie is van alle wo-richtingen het laagst;
- Afgestudeerden Archeologie, Letterkunde en Kunst- en cultuurwetenschappen verdienen één jaar na afstuderen het minst;
- Tien jaar na afstuderen (Figuur 3.4) verdienen wo-afgestudeerden Tandheelkunde het meest, gevolgd door afgestudeerden Finance en Geneeskunde. De ontwikkeling van het salaris van afgestudeerden Finance en Geneeskunde is gunstiger dan dat van afgestudeerden Tandheelkunde. Hierbij past de kanttekening dat de salarissen van tandheelkundigen die in loondienst werken (al dan niet bij hun eigen BV) meer dan bij andere opleidingen geen compleet beeld geven, aangezien het merendeel van de afgestudeerde tandheelkundigen als zelfstandige aan de slag gaat. Later in dit hoofdstuk worden de gemiddelde jaarinkomsten uit zelfstandigheid besproken;
- Het salaris tien jaar na afstuderen is het laagst voor wo-afgestudeerden Industrial design, Taalwetenschappen en Mediastudies;
- Wo-opleidingen met een relatief positieve salarisontwikkeling zijn Archeologie en Informatiekunde. Plant sciences en Pedagogische wetenschappen kennen een relatief matige salarisontwikkeling.

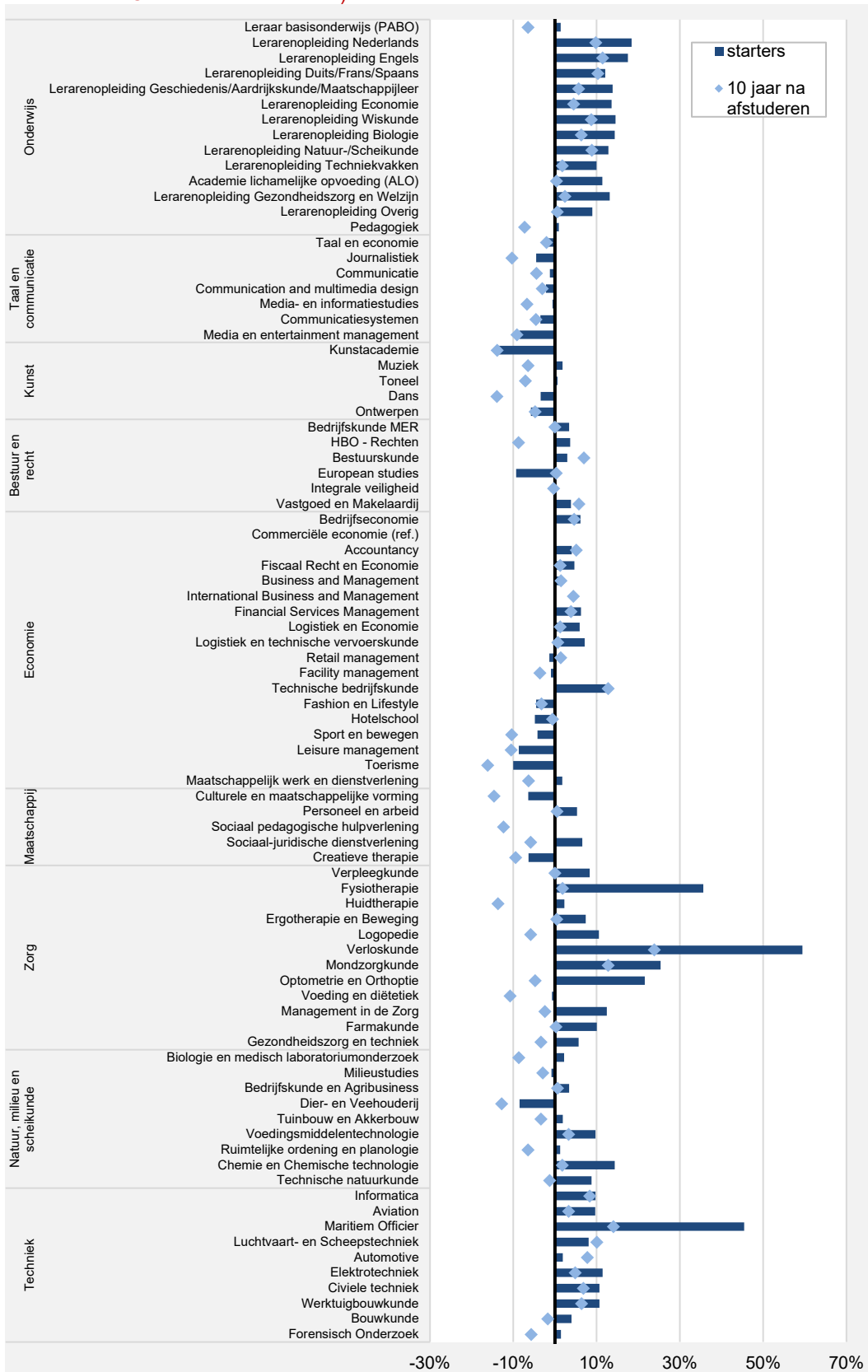

Figuur 3.1 Salarisverschillen hbo-starters cohort 17-18 (% verschil t.o.v. Commerciële Economie)

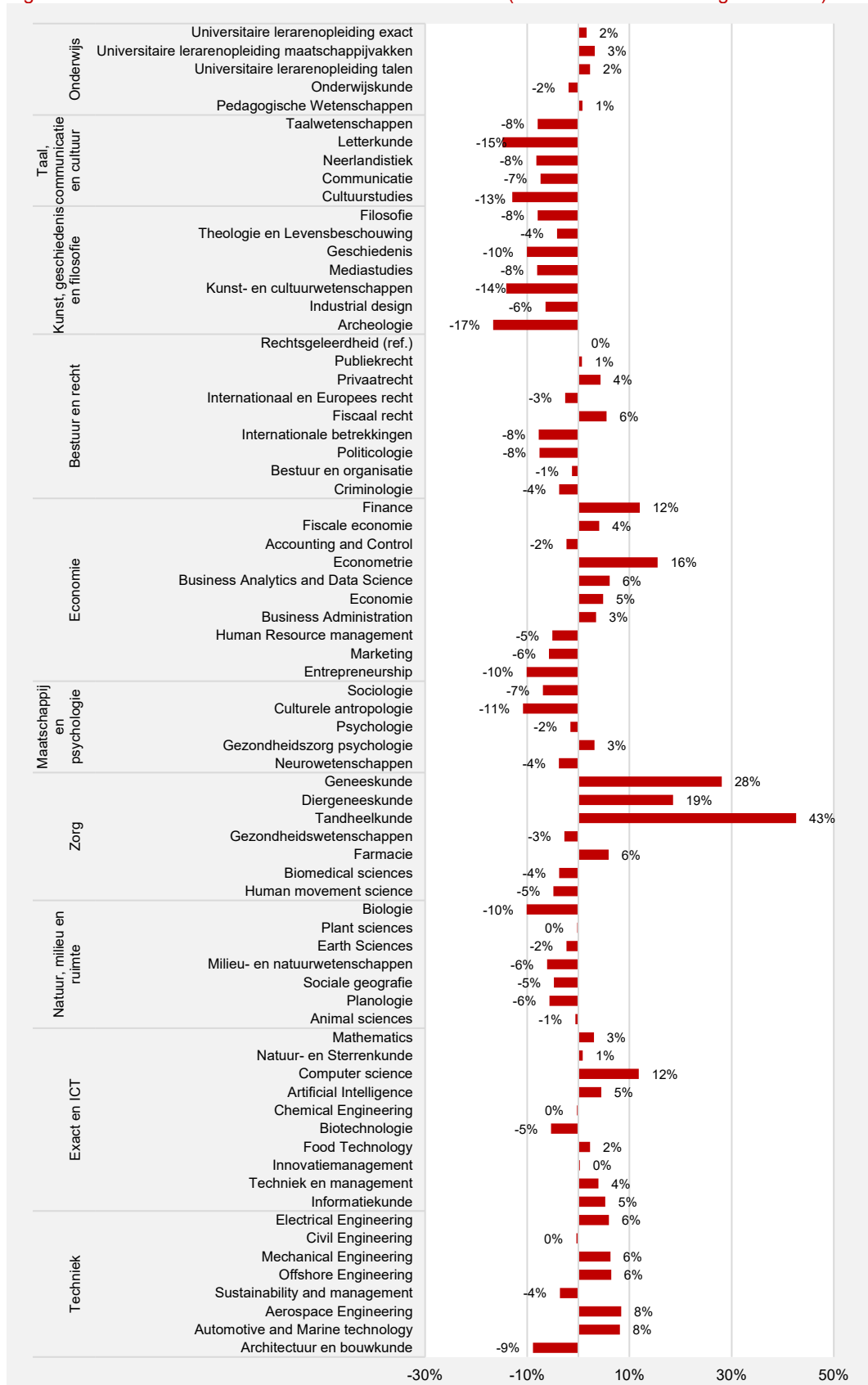
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 3.2 Salarisverschillen hbo-starters en 10 jaar na afstuderen, cohort 08-09 (% verschil t.o.v. Commerciële Economie)

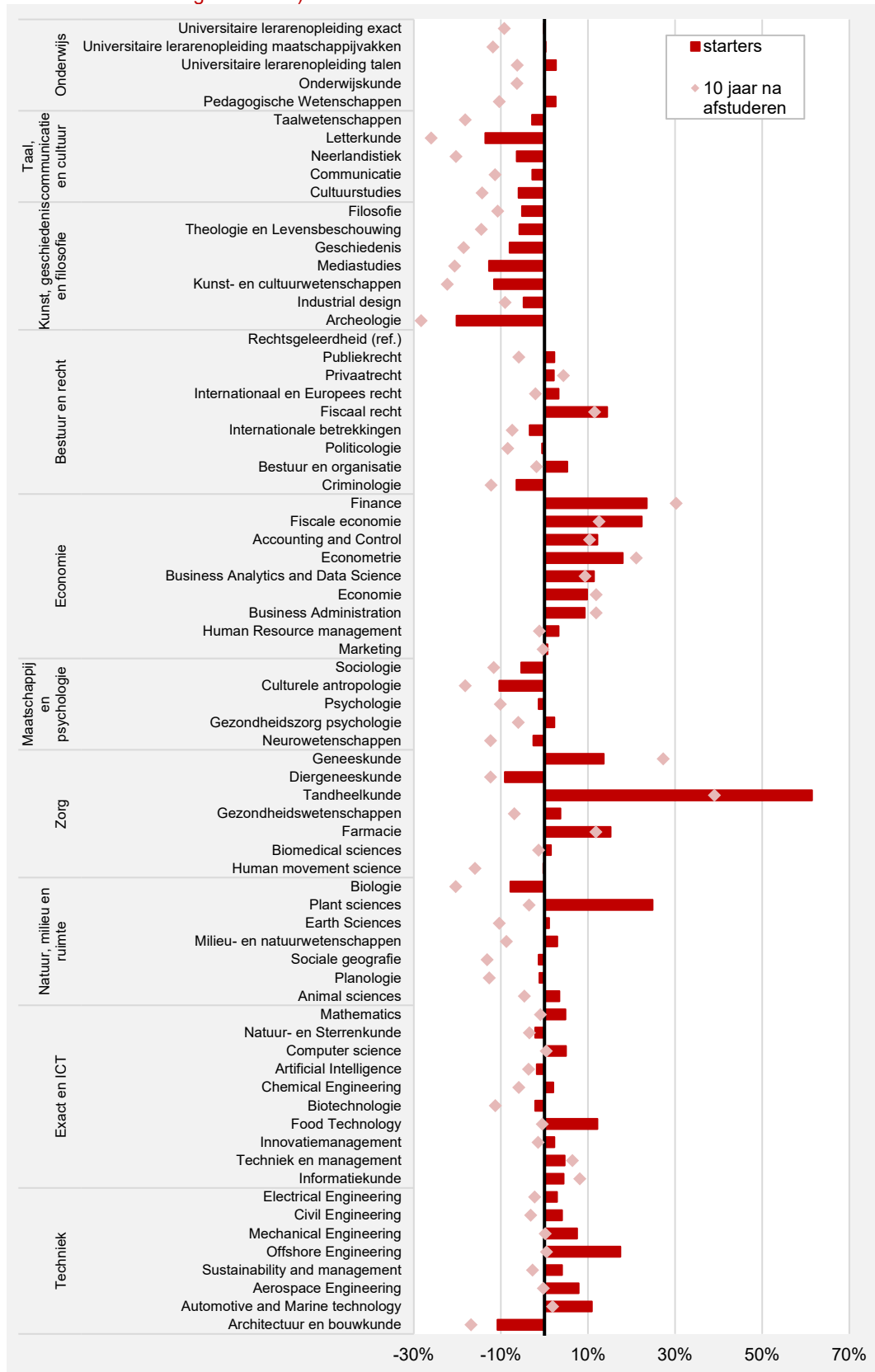
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 3.3 Salarisverschillen wo-starters cohort 17-18 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 3.4 Salarisverschillen wo-starters en 10 jaar na afstuderen, cohort 08-09 (% verschil t.o.v. Rechtsgeleerdheid)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Inkomsten uit zelfstandigheid

Figuur 3.5 en Figuur 3.6 presenteren de gemiddelde jaarinkomsten uit werk in 2018⁵ van zelfstandigen voor studies waarvan één en tien jaar na afstuderen meer dan 25 procent als zelfstandige werkt.⁶ De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

Hbo-afgestudeerden

- Driekwart van de afgestudeerden Muziek werkt tien jaar na afstuderen als zelfstandige (Figuur 3.5). Ook bij de hbo-opleidingen Toneel (71 procent) en Dans (69 procent) is dit hoog. De gemiddelde jaarinkomens voor deze afgestudeerden zijn wel relatief laag, afgezet tegen zelfstandigen die andere opleidingen hebben gevolgd. Ook zelfstandigen die Creatieve therapie hebben gevolgd hebben een relatief laag jaarinkomen. Het jaarinkomen van zelfstandigen die net begonnen zijn (cohort 2016-2017) is voor afgestudeerden Creatieve therapie in 2018 zelfs hoger dan het gemiddeld jaarinkomen van hun collega's die al tien jaar actief zijn. Dat kan ermee te maken hebben dat alumni tien jaar na afstuderen vaker in deeltijd werken. Uit een nadere analyse voor afgestudeerden Creatieve therapie blijkt dat (net als voor vele andere opleidingen) inderdaad het geval;
- Met name de zelfstandigen die Optometrie en orthoptie en Mondzorgkunde hebben gevolgd, hebben een relatief hoog jaarinkomen tien jaar na afstuderen.

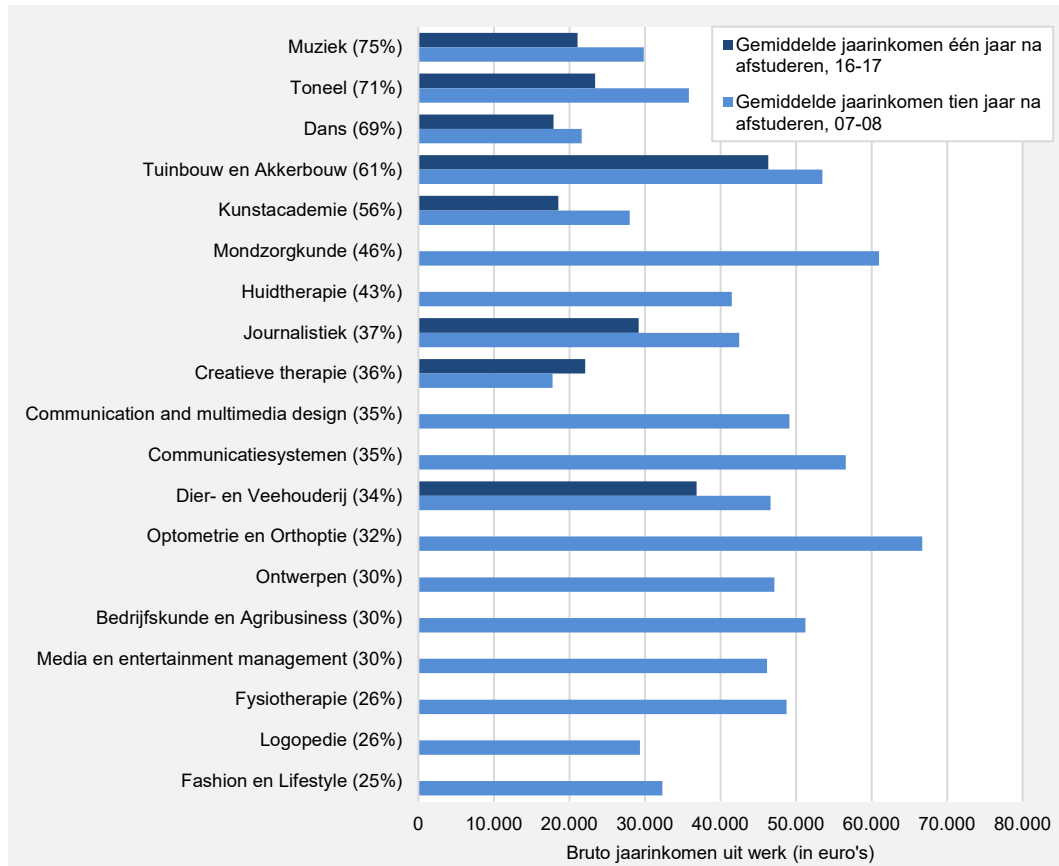
Wo-afgestudeerden

- Niet geheel verrassend verdienen afgestudeerden Tandheelkunde met een eigen praktijk het meest van alle afgestudeerden. Eén jaar na afstuderen is dat gemiddeld 67 duizend euro, tien jaar na afstuderen meer dan een ton. Afgestudeerden Letterkunde die als zelfstandige aan de slag gaan verdienen een jaar na afstuderen het minst;
- Tien jaar na afstuderen verdienen ook veel afgestudeerden Geneeskunde hun brood als zelfstandige. Hun gemiddelde jaarinkomen nadert een ton. Afgestudeerden Taalwetenschappen en Kunst- en cultuurwetenschappen die zelfstandige worden, verdienen tien jaar na afstuderen relatief weinig in verhouding met andere wo-afgestudeerden;
- Er lijkt weinig ontwikkeling te zitten in het jaarinkomen van zelfstandigen die Neerlandistiek hebben gestudeerd. Tien jaar na afstuderen (cohort 2007-2008) is het jaarinkomen ongeveer even hoog als één jaar na afstuderen (cohort 2016-2017).

⁵ De gegevens over zelfstandigen zijn beschikbaar tot en met 2018. De gegevens over jaarinkomsten hebben daarom, in tegenstelling tot in de rest van dit rapport, betrekking op de afgestudeerden uit 2016-2017.

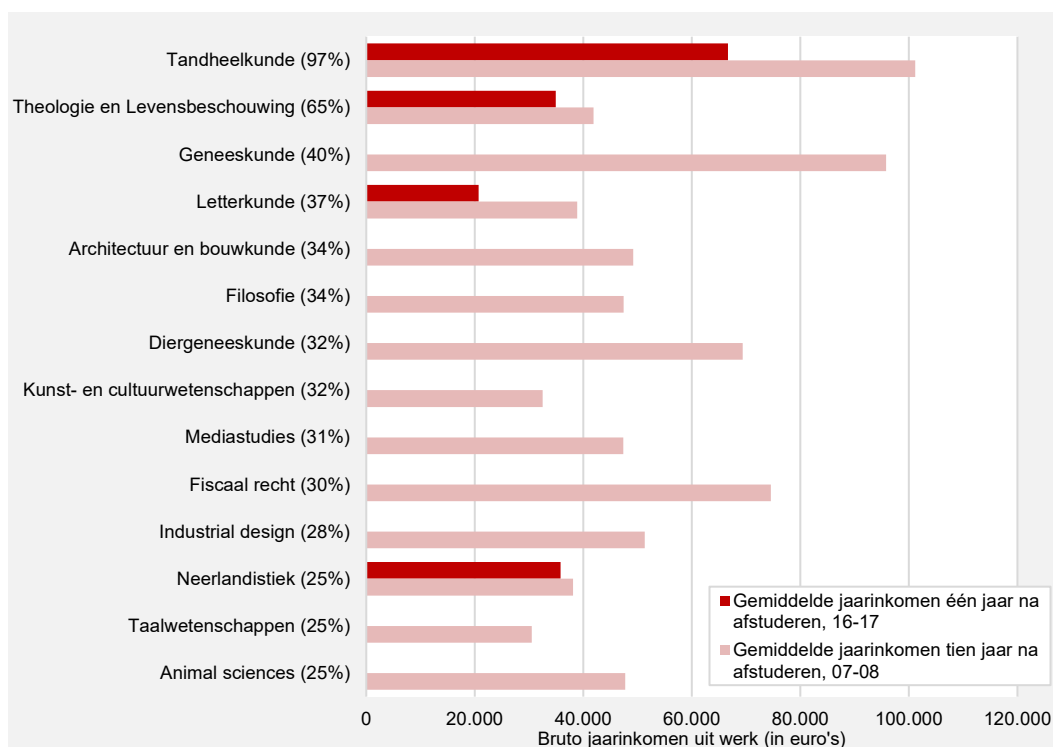
⁶ De (totale) jaarinkomsten uit werk betreffen zowel de inkomsten uit zelfstandigheid als de eventuele inkomsten uit een baan in loondienst voor de zelfstandigen die een baan in loondienst en zelfstandigheid combineren.

Figuur 3.5 Gemiddelde bruto jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen in 2018, hbo-afgestudeerden, aandeel zelfstandigen 10 jaar na afstuderen tussen haakjes

NB: Alleen indien min. 25 procent van de afgestudeerden als zelfstandige werkt zijn jaarinkomsten weergegeven.
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2019.

Figuur 3.6 Gemiddelde bruto jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen in 2018, wo-afgestudeerden, aandeel zelfstandigen 10 jaar na afstuderen tussen haakjes

NB: Alleen indien min. 25 procent van de afgestudeerden als zelfstandige werkt zijn jaarinkomsten weergegeven.
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2019.

3.2 Duur tot een substantiële baan

Dit hoofdstuk schat met een duurmodel de effecten van opleidingen op de duur tot een substantiële baan, rekening houdend met de invloed van persoonlijke kenmerken, de studieduur, relevante werkervaring en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd.⁷

Figuur 3.5 en Figuur 3.6 presenteren per opleiding de mediane duur tot een substantiële baan. De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten zijn als volgt:

Hbo-afgestudeerden

- Hbo-afgestudeerden die een Lerarenopleiding Natuur-/Scheikunde hebben gevolgd, hebben doorgaans de kortste duur tot een substantiële baan: 1,5 maand. Op korte afstand volgen de hbo-opleidingen Optometrie en orthoptie en Verpleegkunde met respectievelijk 1,6 maand en 1,7 maand. Afgestudeerden van lerarenopleidingen en de meeste opleidingen in de richting Techniek hebben de kortste duur tot een substantiële baan;
- Wie de opleiding Dans of Kunstacademie heeft gedaan, doet er doorgaans langer over om een substantiële baan te vinden. Met name bij Dans loopt de duur tot een substantiële baan ver op (55,3 maanden). Ook na de opleidingen Toerisme (23,5 maanden), Leisure management (18,4 maanden), Sport en bewegen (17,7 maanden), Fashion en lifestyle (16,9 maanden) en European studies (16,8 maanden) duurt het vinden van een substantiële baan doorgaans langer.

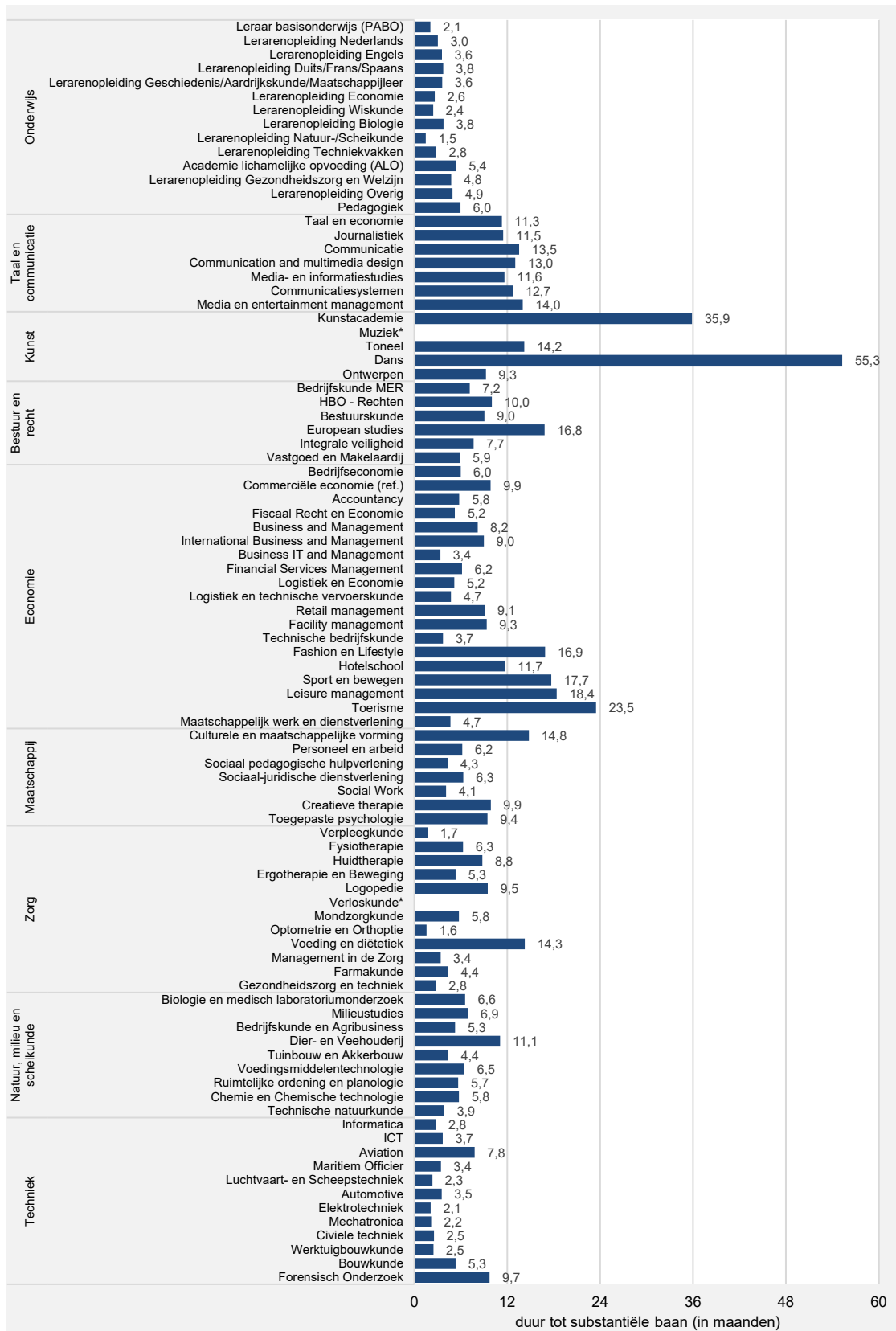
⁷ Meer specifiek betreft het een *Weibull specificatie*. De schattingen zijn afzonderlijk voor hbo-afgestudeerden en wo-afgestudeerden gedaan. Zie bijlage A voor een verdere toelichting.

Wo-afgestudeerden

- Afgestudeerden Geneeskunde komen razendsnel aan de bak; doorgaans ongeveer een maand na afstuderen. Ook afgestudeerden Diergeneeskunde (1,8 maand), Fiscale economie (2,0 maanden) en Accounting and control (2,1 maanden) kunnen snel rekenen op een substantiële baan. Dat geldt meer in het algemeen ook voor afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische opleidingen, net als bij hbo-alumni;
- Drie opleidingen springen eruit als het gaat om een relatief lange duur tot een substantiële baan: Letterkunde (21,9 maanden), Archeologie (21,1 maanden) en Kunst- en cultuurwetenschappen (19,9 maanden).

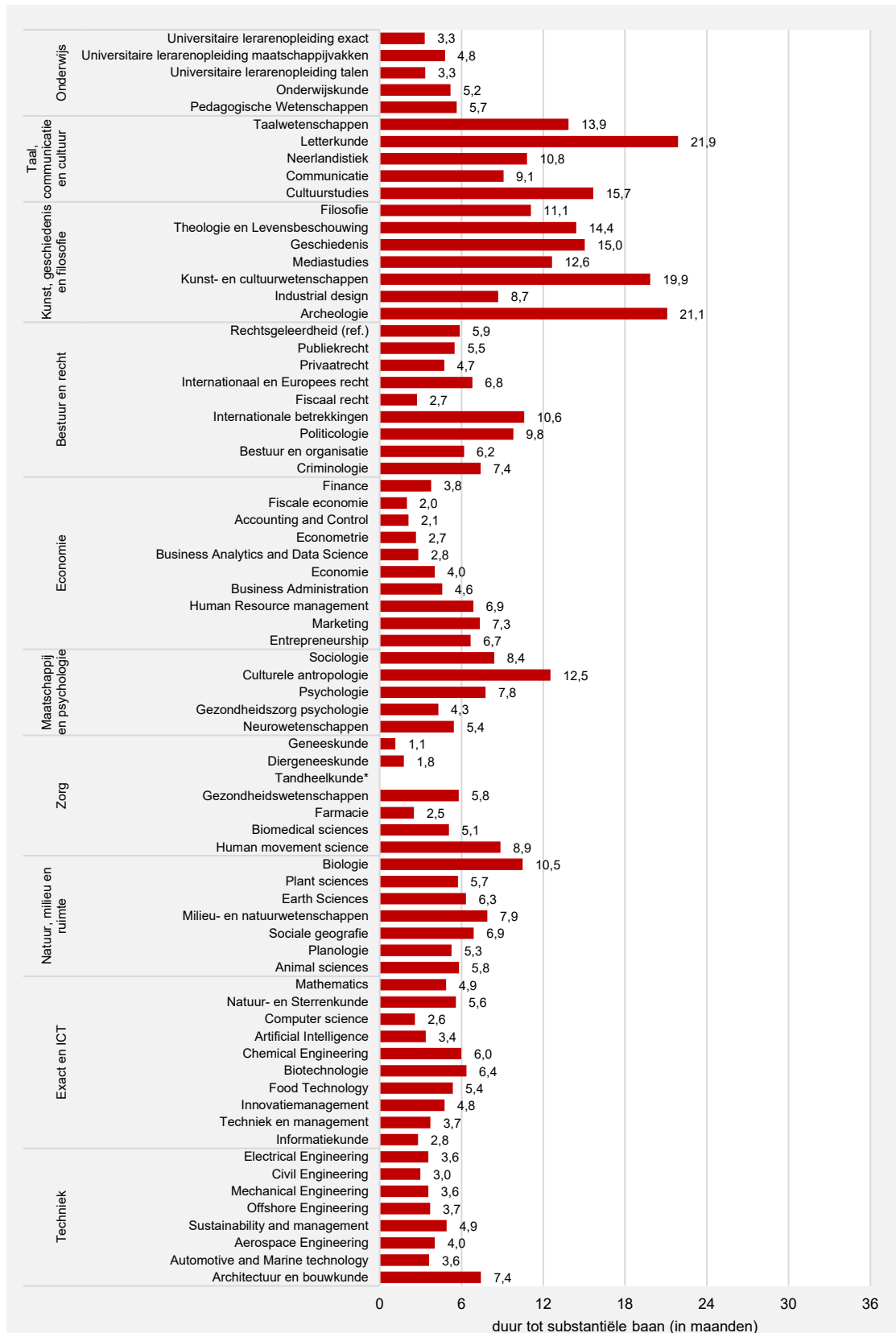
Figuur 3.7 Mediane duur tot een substantiële baan per afgeronde opleiding, hbo'ers cohort 17-18

* Muziek en Verloskunde ontbreken omdat minder dan de helft van de werkenden in loondienst werkt.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020

Figuur 3.8 Mediane duur tot een substantiële baan per afgeronde opleiding, wo'ers cohort 17-18

* Tandheelkunde ontbreekt omdat minder dan de helft van de werkenden in loondienst werkt.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2019

3.3 Vast dienstverband

Flexibele arbeid is niet meer weg te denken uit de Nederlandse arbeidsmarkt. De voorkeur bij afgestudeerden licht doorgaans bij een vast dienstverband met meer baanzekerheid. In hoeverre hebben afgestudeerde hbo'ers en wo'ers kans op een vast dienstverband 15 maanden na afstuderen? Dit hoofdstuk bepaalt de samenhang tussen opleidingen en de kans op een vast dienstverband op basis van een zogeheten probitschatting, waarin rekening is gehouden met de invloed op de kans op een vast contract van persoonlijke kenmerken, de studieduur, relevante werkervaring en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd.

Figuur 3.7 en Figuur 3.8 presenteren voor respectievelijk hbo- en wo-studies de kans op een vast dienstverband één jaar na afstuderen. De kans op een vast dienstverband is bepaald voor zowel het totaal aantal afgestudeerden als voor afgestudeerden met een baan in loondienst. De volgende resultaten vallen op:

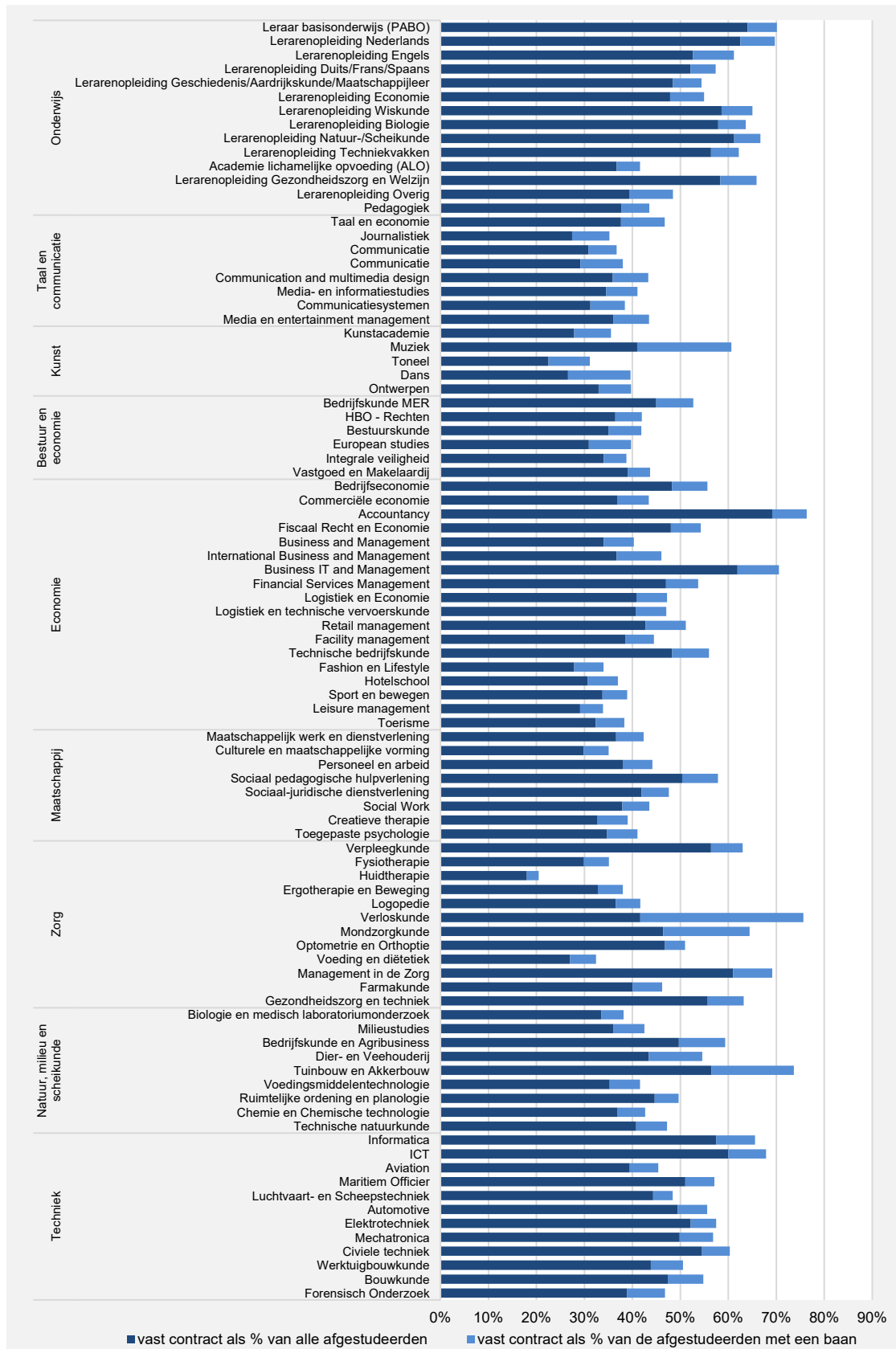
Hbo-afgestudeerden

- Afgestudeerden Accountancy maken het meeste kans op een vast dienstverband. 77 procent van de afgestudeerden die één jaar na afstuderen in loondienst werkt, heeft een contract voor onbepaalde tijd. Afgestudeerden Verloskunde en Tuinbouw en akkerbouw die in loondienst werken hebben ook relatief snel een vast contract;
- Afgestudeerden van lerarenopleidingen maken een goede kans om snel een vast dienstverband te bemachtigen. Hetzelfde geldt voor afgestudeerden van de opleidingen ICT en Informatica.
- Afgestudeerden in de richting Taal en communicatie hebben over het algemeen een lagere kans op een vast dienstverband;
- Afgestudeerden van Huidtherapie hebben met afstand het minst vaak binnen een jaar een vast contract (20 procent). Daarna volgen de opleidingen Toneel, Voeding en diëtetiek, Leisure management, Fashion en lifestyle, Journalistiek, Fysiotherapie en Culturele en maatschappelijke vorming. Afgestudeerden van deze opleidingen met een baan in loondienst werken voor het merendeel op een tijdelijk contract (60 tot 70 procent).

Wo-afgestudeerden

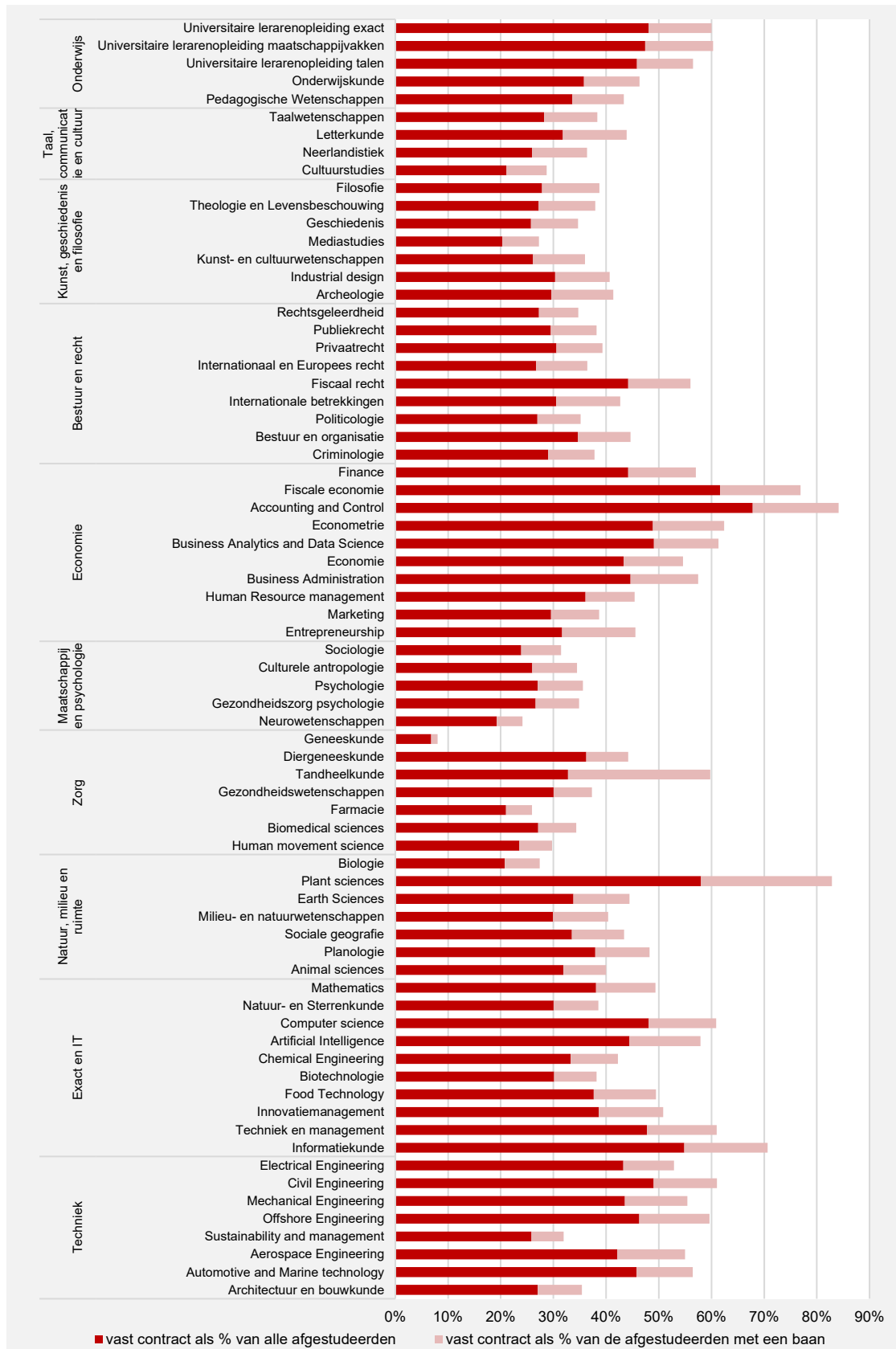
- Net als in het hbo hebben afgestudeerden Accounting and control onder de wo-afgestudeerden de beste kans op een vast dienstverband. Bijna 85 procent van de werkende afgestudeerden heeft één jaar na het behalen van het diploma een contract voor onbepaalde tijd. Ook afgestudeerden Plant sciences, Fiscale economie en Informatiekunde krijgen snel een vast contract.
- Twee derde van de afgestudeerde leraren met een baan in loondienst heeft binnen een jaar een vast contract.
- Afgestudeerden Geneeskunde hebben traditioneel het minst snel een vast contract. Dat geldt in mindere mate ook voor afgestudeerden Neurowetenschappen en Farmacie.

Figuur 3.9 Vast dienstverband 15 maanden na afstuderen, hbo'ers cohort 17-18

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020

Figuur 3.10 Vast dienstverband 15 maanden na afstuderen, wo'ers cohort 17-18

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020

4 Verschillen tussen afgestudeerden

Persoonskenmerken hangen in mindere mate samen met de startpositie van afgestudeerde hbo'ers en wo'ers dan de gevolgde opleiding. Toch pakt de overgang naar de arbeidsmarkt voor bepaalde groepen afgestudeerden gunstiger uit. Zo vinden oudere afgestudeerden, uitwonende afgestudeerden en afgestudeerden met relevante werkervaring eerder een substantiële baan.

Dit hoofdstuk beschrijft de mate waarin persoonskenmerken, relevante werkervaring en de studieduur samenhangen met de arbeidsmarktpositie. Aan bod komen achtereenvolgens het startsalaris, het salaris tien jaar na afstuderen en de duur tot een substantiële baan.

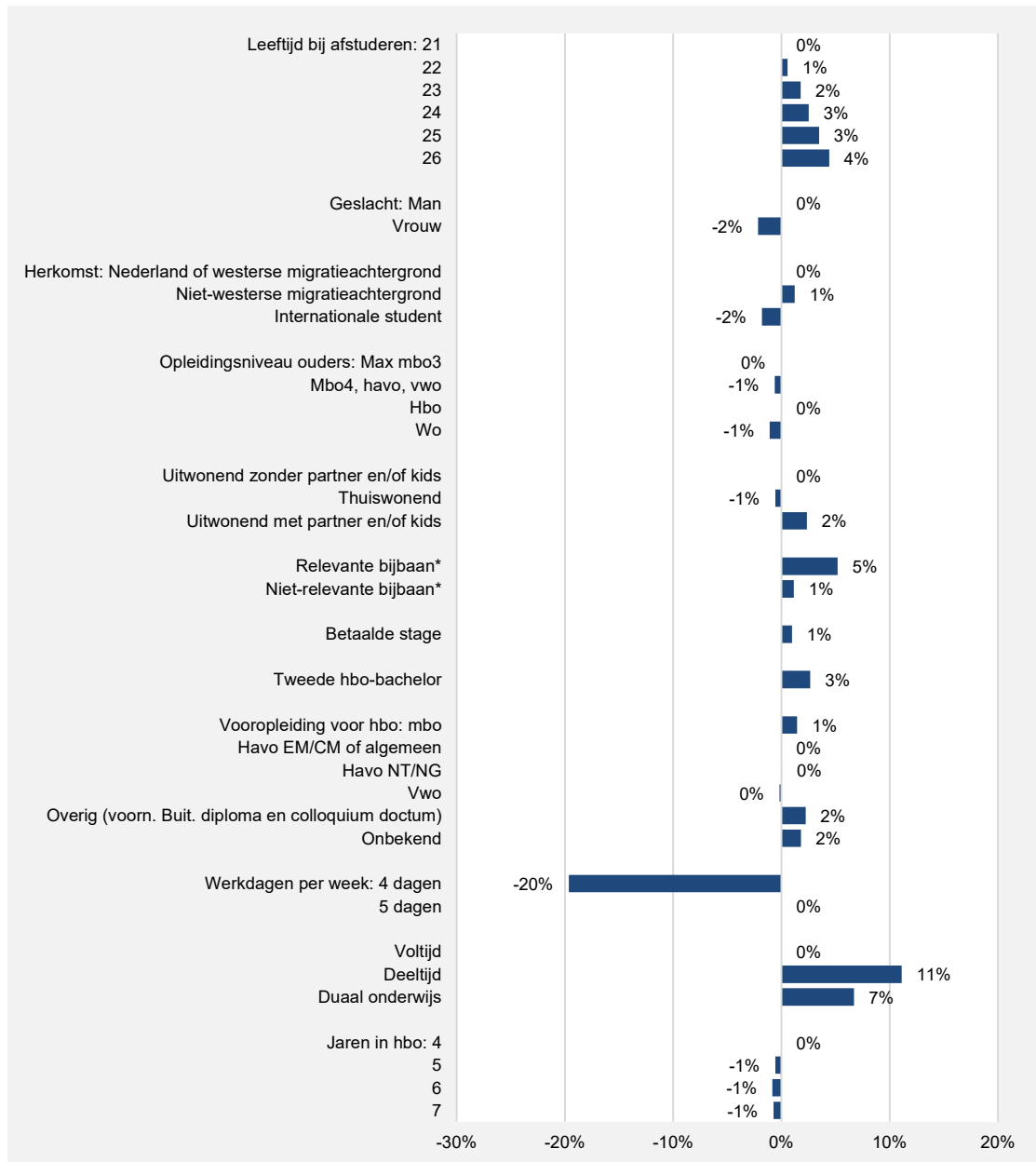
4.1 Inkomsten uit loondienst

Hoewel veel variatie in salarissen wordt veroorzaakt door de gevolgde opleiding, zijn ook persoons- en studiekekenmerken van invloed. Deze paragraaf kijkt naar de mate waarin diverse kenmerken van invloed zijn op het inkomen uit loondienst. De resultaten zijn afkomstig uit dezelfde loglineaire schattingen als gebruikt in paragraaf 3.1: er is dus gecorrigeerd voor de gevolgde opleiding.

De volgende bevindingen ten aanzien van kenmerken van afgestudeerden vallen op (zie Figuur 4.1-Figuur 4.4):

- Kenmerken van afgestudeerden correleren minder sterk met de arbeidsmarktpositie dan de gevolgde opleiding;
- Jongere afgestudeerden, vrouwen en internationale studenten verdienen één jaar na afstuderen doorgaans minder dan oudere afgestudeerden, mannen en afgestudeerden uit Nederland. Het loonverschil tussen mannen en vrouwen neemt tien jaar na afstuderen verder toe in vergelijking met één jaar na afstuderen, voornamelijk bij wo-alumni;
- Afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond verdienen als starters evenveel als afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond, zowel in het hbo als in het wo;
- Afgestudeerden met relevante werkervaring hebben doorgaans een hoger startsalaris. Een betaalde stage lijkt alleen voor wo-afgestudeerden samen te hangen met een hoger salaris;
- Afgestudeerden met twee of meer diploma's op zak verdienen gemiddeld meer dan afgestudeerden die geen extra studie hebben gedaan, al is dit verschil bij het meest recente cohort kleiner dan bij het cohort dat tien jaar geleden de arbeidsmarkt opkwam;
- Afgestudeerden die een deeltijdopleiding afronden verdienen doorgaans meer dan afgestudeerden die een voltijdopleiding hebben afgerond, ook nadat is gecorrigeerd voor verschil in leeftijd en relevante werkervaring.

Figuur 4.1 Samenhang individuele factoren met het bruto maandloon van starters (hbo'ers 17-18)

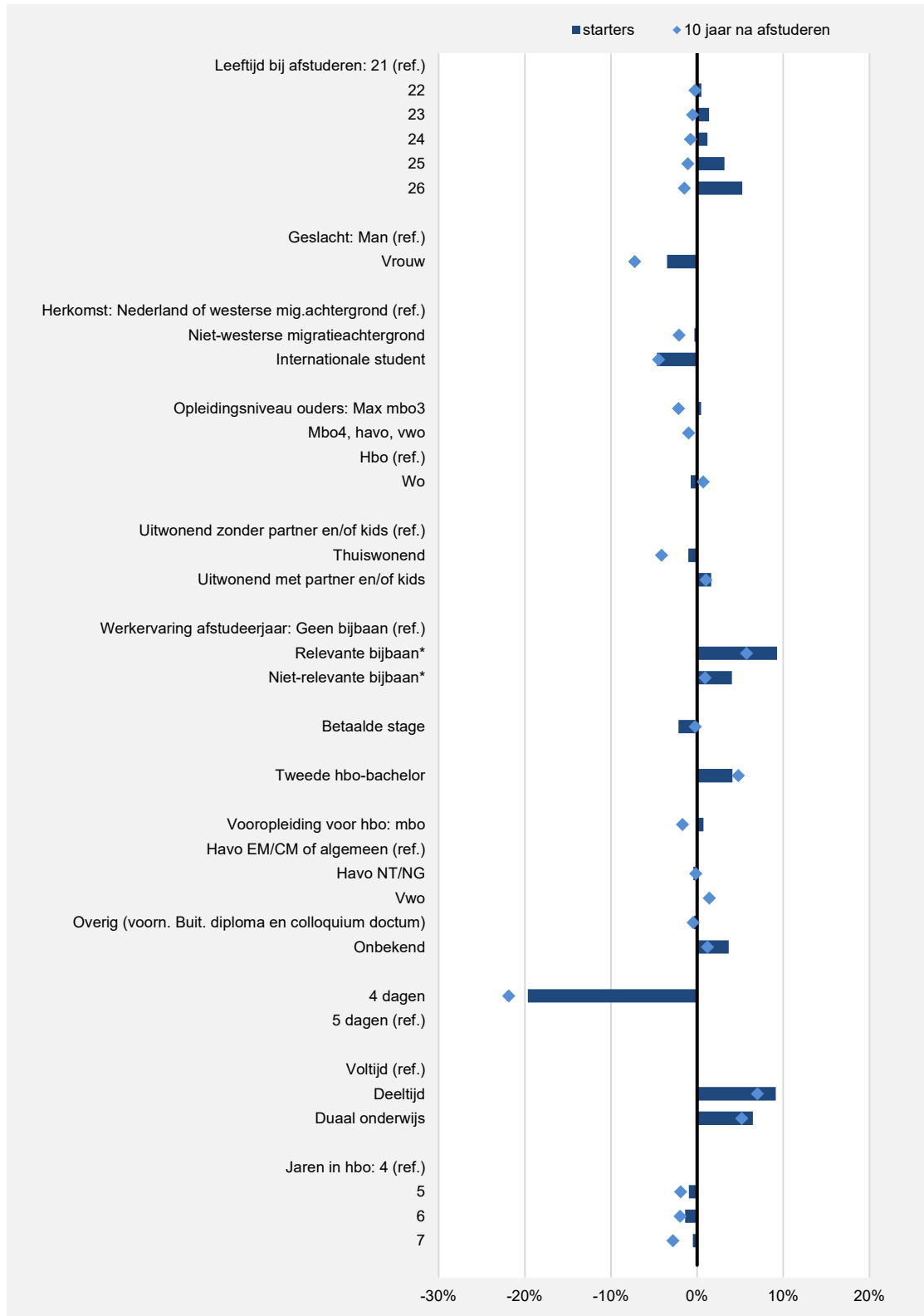

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

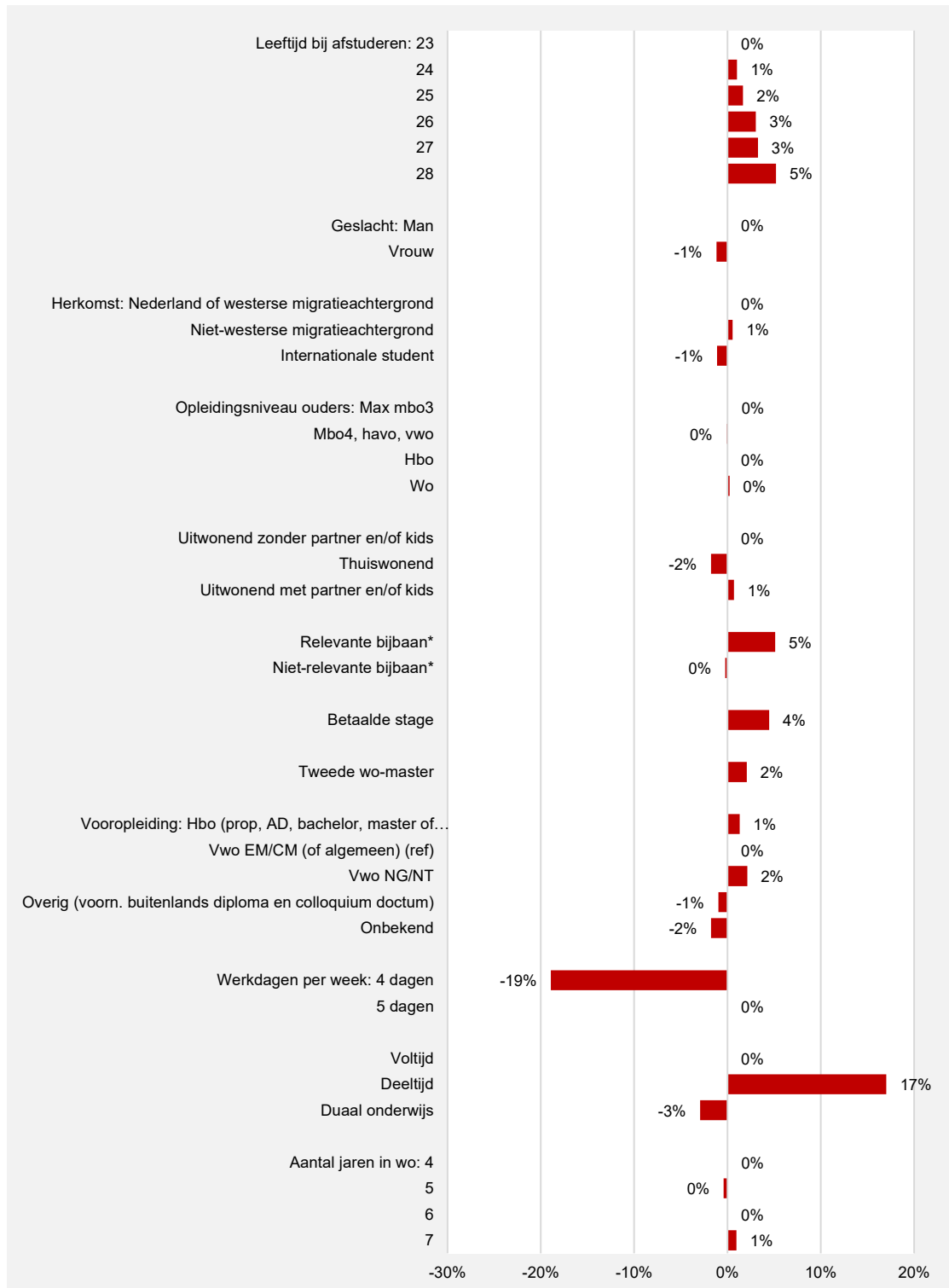

Figuur 4.2 Samenhang individuele factoren met het bruto maandloon van starters en het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeerjaar 08-09

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

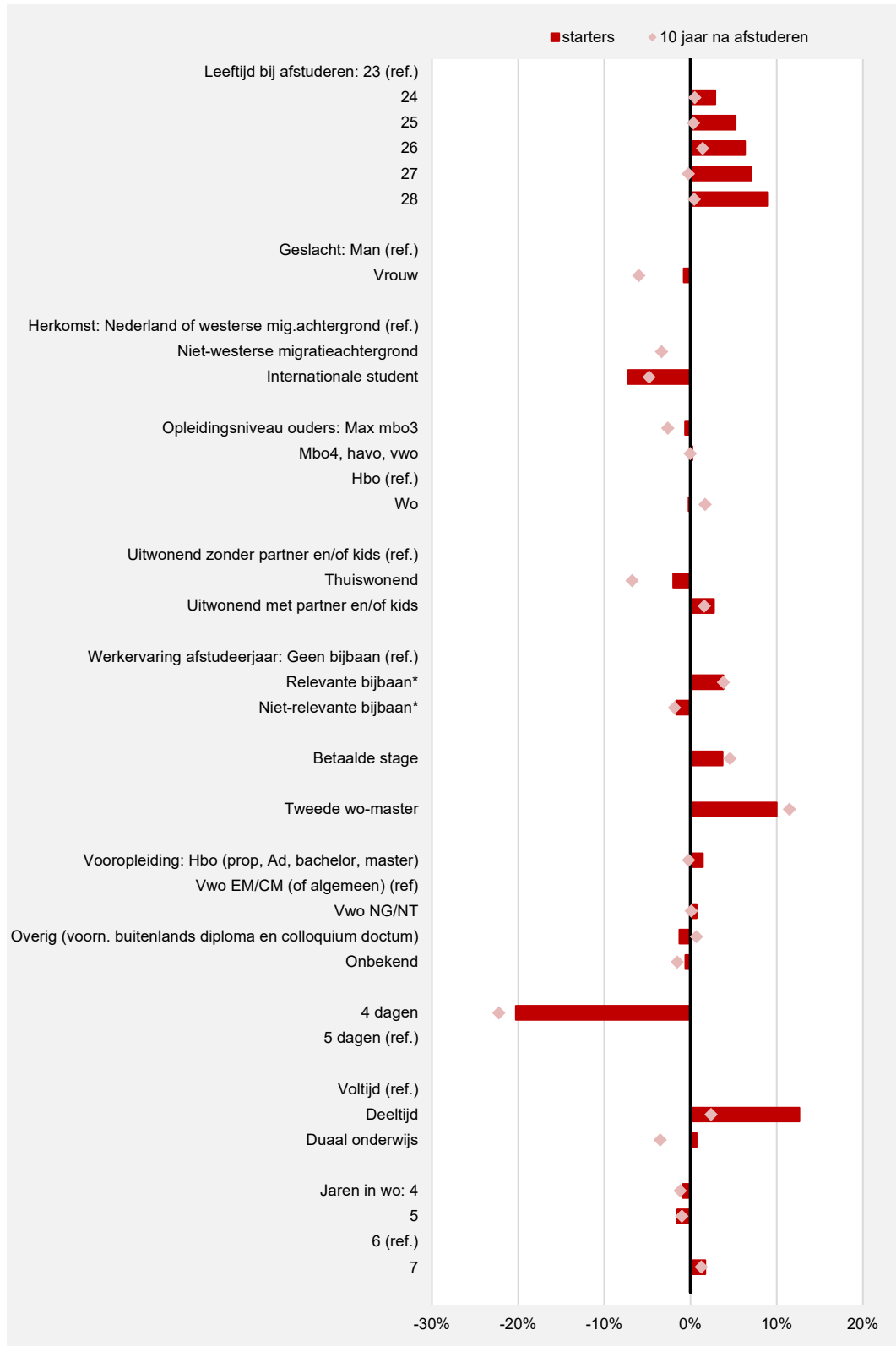
Figuur 4.3 Samenhang individuele factoren met het bruto maandloon van starters (wo'ers 17-18)

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 4.4 Samenhang individuele factoren met het bruto maandloon van starters en het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, wo'ers afstudeerjaar 08-09

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

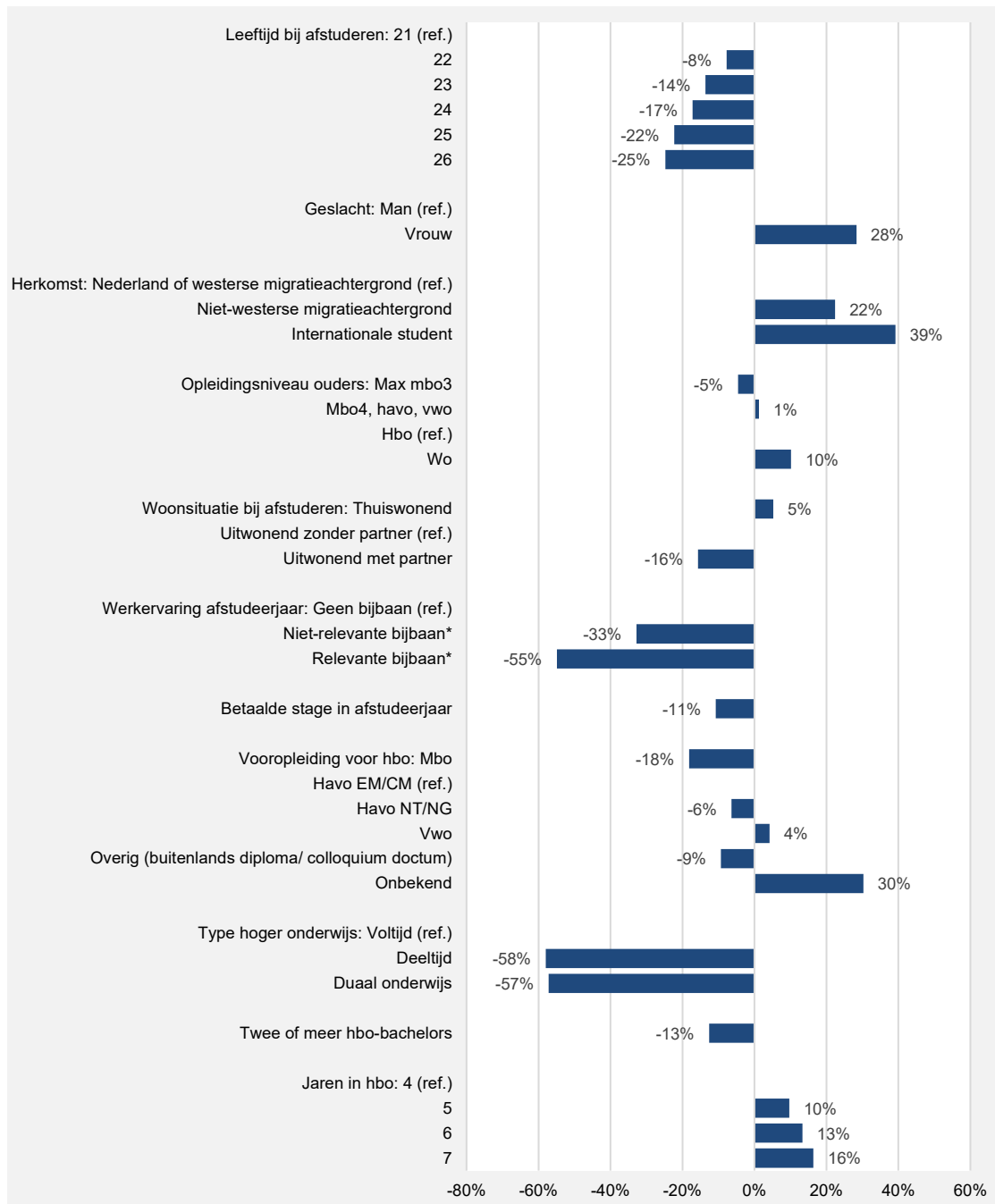
4.2 Duur tot de eerste substantiële baan

Net als bij het salaris hangt de gevolgde opleiding meer samen met de duur tot een substantiële baan dan persoonskenmerken. Figuur 4.5 en Figuur 4.6 presenteren de invloed van kenmerken op de duur tot de eerste substantiële baan. Hierbij betekent een negatief effect in de figuur dat het minder lang duurt om een substantiële baan te vinden, dit is derhalve een gunstig effect op de arbeidsmarktsituatie. De resultaten volgen uit dezelfde duuranalyses als paragraaf 3.2. Dat betekent dat gecorrigeerd is voor onder andere de gevolgde opleiding en de onderwijsinstelling waaraan de opleiding is gevolgd.

De belangrijkste bevindingen zijn als volgt:

- Oudere afgestudeerden vinden doorgaans sneller een substantiële baan. Het verschil tussen jongere en oudere afgestudeerden is met name zichtbaar in het hbo;
- Vrouwen die een hbo-opleiding hebben afgerond vinden minder snel een substantiële baan dan mannen. In het wo is dit verschil (veel) kleiner;
- Zowel in het hbo als in het wo vinden internationale studenten die hun opleiding hebben afgerond en in Nederland blijven veel minder snel een substantiële baan;
- Afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond doen er ten opzichte van afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond langer over om een substantiële baan te vinden, met name in het hbo;
- Het opleidingsniveau van ouders lijkt nauwelijks van invloed op de duur tot een substantiële baan. In het hbo vinden afgestudeerden met lager opgeleide ouders sneller een substantiële baan dan afgestudeerden met hoogopgeleide ouders;
- Uitwonende studenten vinden sneller een substantiële baan dan thuiswonende studenten. Mogelijk is de urgentie om een baan te vinden door hogere woonlasten voor hen hoger;
- Een relevante bijbaan gaat (vooral na een hbo-opleiding) gepaard met een (veel) kortere duur tot een eerste substantiële baan.
- Hbo- en wo-alumni met twee of meer diploma's op zak vinden relatief snel een substantiële baan.
- Langstudeerders in het hbo doen er (gecorrigeerd voor leeftijd) langer over om een substantiële baan te vinden. Bij het wo wordt dit verband niet gevonden.

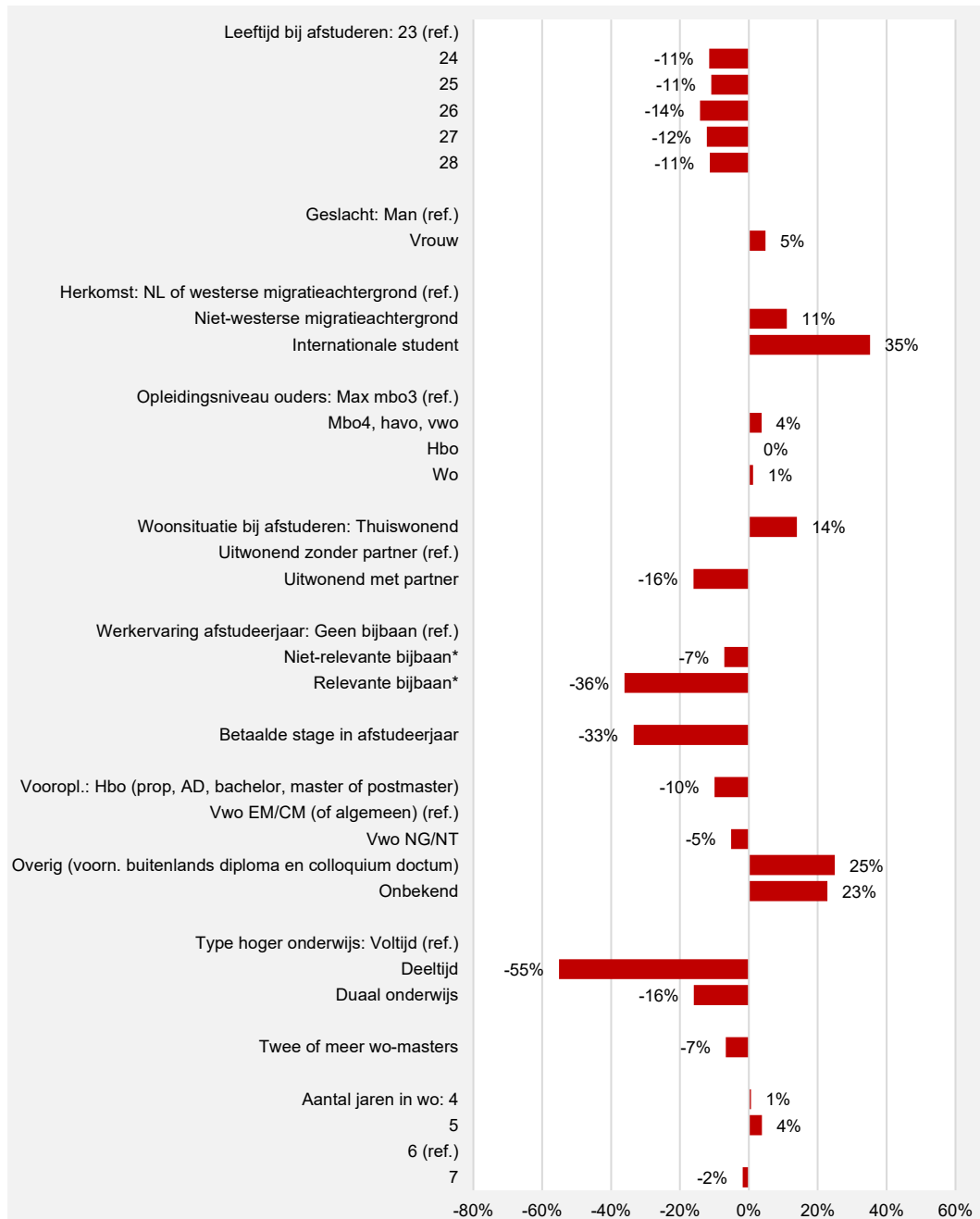
Figuur 4.5 Samenhang individuele factoren met duur tot een substantiële baan, hbo'ers 17-18

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Figuur 4.6 Samenhang individuele factoren met duur tot een substantiële baan, wo'ers 17-18

* Niet-relevante bijbanen betreft alle bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koeriersdienst, landbouw en uitzendwerk. Overige bijbanen zijn aangemerkt als relevante bijbaan.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek en Elsevier Weekblad 2020.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Bijlage A.1 Gebruikte databronnen

Databronnen

Voor de analyse van de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden is gebruikgemaakt van administratieve data afkomstig uit de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).⁸ De Microdata bestaan uit verschillende gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyse is gebruikgemaakt van onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensdata (lonen en uitkeringen) afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de Belastingdienst en persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle hbo-bachelor en wo-master afgestudeerden in de studiejaar 2000/01 tot en met 2017/2018. Met ingang van deze editie zijn ook de afgestudeerden die tijdens hun studie en direct na afstuderen niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) meegenomen in het onderzoek. Informatie over het geslacht en de herkomst van deze afgestudeerden is afkomstig van DUO. Tot en met Studie & Werk 2018 beperkte het onderzoek zich tot de afgestudeerden die wel op enig moment ingeschreven hebben gestaan in de Basisregistratie Personen.

Bijlage A.2 Uitkomstmaten en meetmomenten

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het bestand met de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand. Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Wanneer iemand staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) heeft die lager zijn dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande krijgt iemand de status 'student'. De lage inkomensgrens lag in 2018 op € 1.060 per maand.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben in Nederland is alleen bekend dat zij naar het buitenland zijn vertrokken.

---

⁸ Zie de microdata-catalogus van het CBS voor een uitvoerige beschrijving van de diverse bestanden (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/catalogus-microdata>)

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn bekend voor alle bedrijven en organisaties die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn.

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijkse basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel ‘reguliere’ werknemers als Directeur-Grotaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon. Het uurloon is berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal basisuren per maand. Daarmee komt het uurloon neer op het contractueel overeengekomen uurloon.

Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.⁹

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

1. Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
2. Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
3. De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
4. Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Het gaat bij het uurloon om het contractuurloon. Het minimum uurloon voor personen van 23 jaar of ouder van juli 2015 bij een 38-urige werkweek is als uitgangspunt genomen.¹⁰ Dit uurloon a € 9,16 wordt gebruikt voor de afgestudeerden in juli 2015. Door middel van maandelijkse inflatiecorrectie op basis van de Consumentenprijsindex is het minimum uurloon voor andere afstudeermaanden bepaald.

De duur tot een baan (in loondienst) is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Op 1 oktober van het studiejaar direct volgend op het afstudeerjaar staan ingeschreven aan een bekostigde onderwijsinstelling (doorstudeerders);
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen anderhalf jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de BRP (bevolking in Nederland) en in de periode daarvoor geen inkomstenbron hebben gehad. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de BRP en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor

⁹ Zie [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=\(l-39\)-l&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=(l-39)-l&VW=T)

¹⁰ Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-10678.html>

de termijn van anderhalf jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen anderhalf jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

Vast dienstverband

Om te bepalen of iemand een vast dienstverband heeft wordt gekeken naar de contractsoort van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is de baan met het hoogste bruto maandloon. De contractsoort van DGA 's wordt tevens als vast verondersteld.

Meetmomenten

Salarisgegevens

Het bruto maandloon, uurloon en het hebben van een vast dienstverband zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2017 tot en met augustus 2018 gemeten in september 2019. Voor de afstudeerders in september 2017 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2018 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer 15 maanden na afstuderen. De jaarinkomsten uit werk van zelfstandigen waren beschikbaar tot en met 2018. Voor het afstudeercohort 2016-2017 is dit ongeveer een jaar na afstuderen.

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen. Zo wordt de inkomenssituatie van het cohort afgestudeerden in september 2017 tot en met augustus 2018 gemeten in december 2018. Voor de afstudeerders in september 2017 is dit zestien maanden na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2018 vijf maanden na afstuderen. Gemiddeld wordt de inkomenssituatie geobserveerd ongeveer zes maanden na afstuderen.

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl